Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 260 (14065) | 1975 оной ноябриин 5, среда | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

АЖАЛААР ШЭРЭЭГДЭҺЭН АМЖАЛТА

...эй ЦК-гай партида, ...ндаһан Хан- зоригжоһон, бүхэ- социалис мүрысөөндэ ...ээр оролсоһон колхозоймнай таряашад, механизаторнууд, бүхы гэшүүд энэ жэлдэ ороохото болон тэжээлэй ургамалнүүдай баян ургаса ургуулаа. Ороохото ургамалай гектар бүриин ургаса нёдондонойхиһоо 3,4 центнерээр дээшэлжэ, 12,5 центнертэ хүрөө. Бүхыдөө 123.886 центнер орооһон хуряагдажа, гүрэндэ 45.000 центнерынь тушаагдаа. Партиин XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялга нэрэтэй солотойгоор дүүргэгдэв. Колхозой гэшүүд эды шэнээн ехэ ургаса нэгэтэшье хуряажа, Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулжа үзөөгүй юм гээд хэлэлтэй.

Би түрэл колхоздоо механизатораар 18 жэлдэ хүдэлжэ ябанаб. 17-дохи намараа ургаса хуряалсабаб. Эдэ жэлнүүдтэ таряа хуряалгын амарханаар үнгэрһые һананагүйб. Мүнөөшье жэлдэ баһал бэрхэтэй байгдаха гэжэ бидэ механизаторнууд һайн мэдэжэ байгаабди. Юуб гэхэдэ, нёдондонойхидо орходоо ороохото ургамал агар 700 гектараар үргэдхэгдэжэ, 10.000 гектарта хүргэгдөө бшуу. Гадна адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгын түлэг дундаа ябажа байхада таряан эдеэшэжэ эхилээ. Тиигэжэ урда жэлнүүдтэ орходоо арбаад хоног урид комбайндаа һууха баатай болообди.

Ажал эмхидхэл һайнтай байбал, урагшатай ябадаг гээшэ. Ушар иимэһээ, таряа хуряалгадаа эртээнһээ һайнаар бэлдэһэн, оньһон техникэ саг соогоо булта заһабарилагдаһан, хүсэд хүрэхэ түлишэ-тоһодолгын зүйл асарагдажа, полиин захада буулгагдаһан, хээрын станууд хүдэлмэришэдөө хүлеэн абахаар бэлэн болгогдоһон байгаа. Колхозой правлени, партком, хүдэлмэришэнэй комитет таряашад, механизаторнууд, хуряалгада элсүүлэгдэһэн хүн бүхэнэй дунда эмхидхэлэй болон политическэ горитой ажал ябуулаа. Хуряалгын түрүү онол арга — комбайннуудые бүлэг бүлэгөөрнь звено болгон хүдэлгэлгэ, оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө үрэ ехэтэй мүрысөөн — эдэ бүгэдэ хуряалгын эршэ шангадхаа.

Оролдожо ургуулһан баян ургасаяа гээлтэдэ оруулангүй хуряажа абаха гээшэ бидэ комбайнернуудай үнэн сэхэ шударгы ажалһаа сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Манай отделениин механизаторнууд сэлмэг үдэрэй минута, час бүхэнние зүбөөр хэрэглэжэ, хүдэлмэриин 24 үдэртэ 2.775 гектар таряагаа колхоз соогоо түрүүлэн хуряажа шадаабди. 31.600 центнер таряа амбаарлаха даабари 5.300 центнерээр үлүүлэгдэв. Гектар бүриһөө 13,8 центнер шэниисэ абтаа. Өөһэдынгөө таряа хуряажа дүүргэһээр хүршэ Елаанай отделенидэ туһалаабди.

Колхоздомнай комбайннуудай арбан звено ажаллажа гараа. Звено бүхэн хоорондоо ходо мүрысөө. Би нёдондо хоёр комбайн даажа ябаһан һаа, энэ жэлдэ гурбан комбайнһаа бүридэһэн звеное хүтэлбэрилөөб. Чойжил Очиров, Владимир Цыдыпов бидэ гурбан КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ 1.190 гектар таряа хадажа, 13.000 центнер орооһо сүглуулан сохихо уялга абаад, И. М. Сафоновой звеное мүрысөөндэ уряа һэмди. Тиихэдэ звеногой гэшүүн бүхэн хүбиин уялгануудые абаһан. Цыдыпов Очиров хоёр тус тустаа 4 мянган центнер, би 5.000 центнер таряа суглуулан сохихо гэһэн уялгала үлүүлэн дүүргээбди. Бүхыдөө 16.000 центнер таряа суглуулан сохёобди. Би өөрөө 7.053 центнертэ хүргөөб.

Таряагаа богони болзорто, һайн шанартайгаар хуряажа абахын түлөө мүрысөөн түрүүшын үдэрһөө шангадаа. Энэ мүрысөөндэ И. П. Синицын, Д. М. Петров, А. Г. Арсентьев, П. М. Соковиков гэгшэдэй звенонууд түрүүлжэ гараа. Жэшээнь, И. П. Синицын өөрөө 1793 центнер таряа сохижо, ажахы соогоо түрүүлжэ гараа. Хуряалгада хабаадаһан 36 комбайнерһаа табаниинь 5000 центнерһээ дээшэ орооһо суглуулан сохёо.

Даажа абаһан машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, ажалай амжалта түйладаг залуу механизаторнуудай жэл бүри олошоржо байһандань баярламаар. Ажалай, ажабайдалай баян дүршэлтэй, хуушанай механизаторнууд жэлһээ жэлдэ залуушуулые хажуудаа дахуулжа, механизаторай хүшэр мэргэжэлдэ һургадаг болонхой. Энэнь тон һайн. Залуушуул хадаа манай халаан, бидэнэй ажал саашань үргэлжэлүүлхэ хүсэн ха юм.

Баян ургасын эхин эртэ намарһаа табигдадаг гээшэ. Бидэ ургасаяа хуряажа байхадаа ерэхэ жэл тухайгаа мартаагүйбди. 3000 гектар намарай паар хахалха даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Тиихэдэ 1848 га хара паар хахалагдаһан. Тиимэ болохолоороо 1976 ондо — арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ороохото ургамалаймнай хахадынь шахуу паар дээрэ таригдаха. 23 000 центнер үрэһэн хаагдаад, сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэжэ байна.

О. АЮШЕЕВ,
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой комбайнер, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

...РИҺОНДОО ХҮРЭХЭЛ БАЙХА

...ри эрхилдэг, ан үс- ...г мэргэжэлтэй бо- Хойто-Байгалай Ниж- ...ын коопзверопром- ...ллектив Агууехэ Ок- ...революциин 58-дахи ...е ажалай ехэ ам- ...угтажа байна. Эн- ...уушад, ан үсхэбэри- ...һэдэхи табан жэлэй ...улха гүрэнэй түсэб- ...ние дүрбэн жэлэй туршада 113 процент дүүргэһэн суутай һэн.

Үнгэрһэн 4 жэл 9 һарын туршада агнууриин гурбан бааза байгуулаа, ангуушадай байрлаха 140 бишыхан гэрнүүдые баряа. Гадна ондатра үсхэбэрилгэ үргэдхэхэ хэрэгтэ 30 мянган түхэриг мүнгэ зорюулһан байха юм.

1975 ондо — түгэсхэхы жэлдэ 190 мянган түхэригэй хэмжээнэй олзо гүрэндөө оруулха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 60 мянган түхэригөөр үлүүлхэбди гэһэн социалис уялга жэлэй эхиндэ абаа бэлэй. «КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоолдо харюу болгон, коопзверопромхозой коллектив урда абаһан социалис уялгаяа үшөө 30 мянган түхэригөөр дээшэлүүлжэ, табан жэлэй түсэб бүхы дээрэнь адаг 140 процент дүүргэхэ арга боломжотой байһанаа элирхэйлээд байна.

Иимэл уг зорилготойгоор Хойто-Байгалай суута ангуушад, ан үсхэбэрилэгшэд түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Тракторист Захар Григорьевич Шитин бүтээсэ ехэтэй ажалаараа «Гигант» колхоз соогоо, бүхы Загарайнгаа аймаг дотор суурхадаг. Энэ жэлдэ З. Г. Шитин «ДТ-75» трактораараа 300 гектар намарай паар хахалжа, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Колхозынь намарай паар хахалха түсэбөө 150 процент дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: *З. Г. Шитин намарай паар хахалалга дээрэ. (Сентябрьда буулгагдаһан зураг).*

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

...ОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ...ДАХИ КВАРТАЛАЙ ҮРЭ ДҮНГҮҮД

...публикымнай Министрнүүдэй Со- ...он профсоюзуудай областной со- ...тагай мэдэлэй предприятинуудай ...ялгэрһэн социалис мүрысөөнэй ...кварталай үрэ дүнгүүдые эли- ... гаргаа. Энэ үрэ дүнгүүдэй ...социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ... коллективүүд дамжуулгын ...туг, мүнгэн шангуудта хүртэһэн

...публикымнай нютагай промыш- ...стиин «Туяна» гэжэ оёдолой үй- ...иин нэгэдэлэй коллектив про- ...удалдаха 3-дахи кварталай тү- ...103,6 процент, ажалай бүтээсэ ...үлхэ даабари 101 процент, олво оруулха түсэбөө 111 процент ..., түрүү һуури эзэлээ. Түлишын ...иин Сэлэнгын леспромхозой, ... ОРС-ын, Улаан-Үдын гор- ...гын ажахын тоосооной 70-дахи ..., «Звездочка» гэжэ 3-дахи ..., Улаан-Үдын столовонуудай ... 7-дохи столовын, «Росгаланте- Буряадай оптово баазын, ой мо- ...ажахын министерствын Түнхэнэй ..., Загарайн районно типогра- Улаан-Үдын городской киносетиин ...иин коллективүүд өөһэдынгөө ... дотор эрхимлэжэ, түрүү һуури гараа. Эдэ коллективүүдтэ Ми- ...үүдэй Соведэй болон профсоюзуу- ...бластной Соведэй дамжуулгын ...тугууд 1-дэхи мүнгэн шангууд- ...р барюулагдаха юм.

Ажаһуудалай-коммунальна ажахын министерствын 1-дэхи заһабарилга-барилгын управлениин, түлишын управлениин Ивалгын леспромхозой, СССР-эй ой модоной промышленностиин Баргажанай ОРС-ын, Улаан-Үдын горпромторгын ажахын тоосооной 17-дохи магазинай, Улаан-Үдын горплодоовощторгын 11-дэхи магазинай, Улаан-Үдын столовонуудай трестын «Полет» ресторанай, ой модоной ажахын Кикын мехлесхозой, Хяагтын районно типографиин, Тарбагатайн киносетиин дирекциин коллективүүд социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүнгүүдые түйлаа. Хоёрдохи һуури эзэлһэн эдэ коллективүүд мүнгэн шангуудта хүртэһэн байна.

3-дахи һуурида гараһан коллективүүдтэ мүн лэ 3-дахи мүнгэн шангууд олгогдоо. Түлишын управлениин Еловско леспромхозой, ой модоной ажахын министерствын Хориин мехлесхозой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг министерствын трикотажна хубсаһа оёдог ба заһадаг Улаан-Үдын фабрикын, коммунальна ажахын управлениин автотранспортна ажахын коллективүүдтэ 3-дахи мүнгэн шангууд барюулагдаа.

Выдринэй ОРС-ын, Захааминай киносетиин дирекциин, Ивалгын типографиин, Улаан-Үдын горпромторгын 40-дэхи магазинай коллективүүдэй 3-дахи кварталда һайнаар ажаллаһаниинь тэмдэглэгдэһэн байна.

УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭЭ

Улаан-Үдын авиапредприятиин хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Олзо оруулха түсэбөө энэ коллектив июнь соо дүүргээ һэн. Почто зөөхэ даабаряа август һарада түгэсхэһэн байна.

Бүхы дээрээ табан жэлэй хугасаа соо ажалшадые зөөлгэ 2,3 дахин нэмэһэн байна.

И. ХРАПУНОВ.

...ПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МАЛ ...АЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ХУДАЛЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

(1975 оной ноябриин 1-нэй мэдээн ...ылэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

...нууд	мяхан	һүн	үндэгэн	нооһон
...ынай	73	88	101	—
	82	97	—	—
...й	79	88	114	167
	59	82	100,2	90
...н	82	86	108	—
...н	77	90	110	287
...ынай	87	89	105	—
...ын	79	92	—	100,3
...н	55	92	100,4	—
...ынай	67	91	105	—
...н	75	91	101	100,8
...Шэбэрэй	65	89	107	179
	106	102	113	—
...алиин	76	95	—	—
...йгалай	54	99,2	—	—
...н	85	87	106	—
...й	75	87	101	28
...Үдын	83	84	103	88
	82	94	111	89
...ика бүхыдөө	76	88	105	88

ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ

Ахын аймагай ажалшад, тэрэ тоодо аймагай кинофикациин хүдэлмэрилэгшэд уялгануудаа зүбшэн хэлсэжэ, шэнэ уялга, мүн угтамжын түсэб уялгануудые баталан абаһан байна.

Аймагай кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдэй юһэ һарын дүнгүүдые хараад үзэе. Энэ хугасаа соо 63 мянган хүндэ кино харуулха байгаа һаа, 73200 хүн зондо харуулжа, түсэбөө 116 процент дүүргэбэ.

Кинофикациин хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түсэбые бүхы дээрэнь октябриин 1-дэ дүүргэжэ, арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна. Тобшолон хэлэхэдэ, табан жэлэй туршада тэдэнэр 396 мянган хүн зондо кино харуулха байгаа һаа, октябриин 1-нэй байдалаар 469.200 хүн зондо кино харуулаа. 57 мянган түхэригэй олзо оруулагдаха байгаа һаа, энэ үеын байдалаар 64800 түхэриг оруулагдажа, түсэб 113 процентээр дүүргэгдэбэ.

О. БАЛДАНОВА.

РЕПОРТАЖ

ШАХАМАЛАЙ ГҮҮРТЭДЭ

ҮГЛӨӨГҮҮР бүри эртэ, наранай үшөө гараагүй байхада Дээдэ-Тоёотын шахамал малай гүүртын газаагуур хүлгөөтэй, шууяатай боложо эхилдэг. Эндэ тракторай хүнхинэхэ, хүнүүдэй ооголоолдохо, үхэрнүүдэй мөөрэлдэхэ абяан бүри холоһоо дуулдажа захалдаг юм.

Үбһэ һолоомо хоёрые холижо, обойшотор ашанхай тэргэ хойноо шэрэһэн ДТ-75 түхэлэй трактор хоройн заха зубшаад, аалихан ябана. Энэ һамбаандань гурбан шираг хүбүүд тэрэ үбһэ, һоломые ехэ ехээр асараад лэ, хоройн захаархи хобтонууд руу залгаа хэжэл байна. Уданшьегүй зелёнкоһоо дутуугүй гэхээр обёосой ногообтор һолоомон үбһэн хоёроор хобтонуудынь дүүрээдхибэ.

— Будажап, үхэрнүүдэйнгээ хашаагай үүдэ нээл даа, — гэжэ ахалагша малшан Доржо Холбоев нүхэртөө хэлэнэ.

Дулаахан байра соо хоноһон улаа эреэн, хуа, малаан үхэрнүүд хойно хойноһоо һубарилдан, уурал баяалдаһаар гаража ерэнэд.

Малынь томо, жэжээрээ гурбан бүлэг болгогдонхой. Юрэдөө тэрэнь томо, энэнь жэжэ гэхыншье аргагүй, хуу нэгэ жэгдэ монсогор тарган, мяхалиг сула хашарагууд харагдана. Тиигэбэшье эды олон үхэрые хэдэн бүлэг болгожо илгаагүйдэ аргагүй, нэгэ хорёо соо байлгажа эдеэлүүлхэдэ үбһэ тэжээлдээ хүртэхэгүй, долонгир хомхойнуудынь заримаяа түрижэрхихэ бшуу.

Олон малай нэгэ газарта зэргэлжэ байгаад, хомхойгоор эдеэлжэ, хүндэ хүндөөр уухилалдахада, нэгэл таһалгаряагүй хүүехэ абяан дуулдаха юм.

— Эндэ нэгэ доро 230 үхэр шахагдажа байна. Эдэние октябриин эхеэр хаагаад, эдеэлүүлжэ эхилээ һэмди. Түрүүн шахалганда табихадамнай тус бүридөө 3 центнер тухай татаа һэн. Шахамалнуудаа тус бүриинь 350—400 килограмм болгожо, гол түлэб октябрь, ноябрь соо мяханай комбинадта ябуулха зомди, — гэжэ энэ шахамал малай гүүртые даагша Димит Сундуевич Матуев хэлэнэ.

— Теэд, шахажа эхилһэнһээтнай хойшо шахамалнууд шэгнүүрэз хэр нэмээнэ хаб? Шэгнэжэ үзөө гүт?, — гээд, асуубаб.

— Үшөө шэгнэжэ үзөөдүйбди. Бүри һаяар шэгнээд, тус бүридөө 350 килограммһаа дээшэ татаһан түрүүшын бүлэг үхэрнүүдые гүрэндэ худалдахаар ябуулхамнай. Минии һанахада, олонхи үхэр тус тустаа шэгнүүрээ сүүдхын 900—1.000 грамаар нэмээнэл хаш, — юрэдөө шэгнэхэдэл мэдэгдэхэ даа, — гэжэ мантай ябалсаһан колхозой ахамад зоотехник Аюша Сыбенов хэлэнэ.

— Эдэнээ ямар рационоор эдеэлүүлнэбта?

— Тэжээлнай тиимэшье элбэг бэшэ. Үхэр бүхэндэ үдэрэй 4 килограмм үйрүүлһэн талха, орооһоной зүйл хуурайгаар, 2 килограмм үбһэн үгтэнэ, һолоомошье дуран соонь эдеэлүүлэгдээ ааб даа. Иигээд һаяар силосэйнгээ нүхэ задалжа, үхэр бүхэндэ үдэрэй 15—16 килограмм шэмэтэ тэжээл эдюулхэбди, — гэжэ тэрэ харюусаһа.

— Малаа газаа байлгажа эдеэлүүлнэ гээшэ гүт? — гээд асуубабди.

— Мүнөө сагай уларилай дулаан байхада, даб дээрэ газаа эдеэлүүлнэбди. Ноябрьһаа шахамалнуудаа дулаан хашаадаа оруулжа, уланда байлгажа шахахабди. Январь, февраль соо эндэ үшөө 500 шахуу үхэр хоёр удаа һубаруулагдажа шахагдаха юм. Тиимэһээ хашаануудаа дулаалжа, досоохи оньһон түхеэрэлгэнүүдыень заһабарилжа байнабди, — гэжэ гүүртые даагша нүхэр Матуев хэлэнэ.

Хоёр ехэ хашаагай сонхонууд бүтүүлэгдэнхэй, үүдэнүүдынь заһагдаһан, досооһь зайн галай гэрэл оруулагданхай, малай шэбхэ гаргаха транспортёр, үхэрнүүдэй байра дээрээ булеэдхэһэн уһа ууха оньһон түхеэрэлгэ тодхоотой, хуурай, шэнгэн тэжээл хэхэ хобто, кормушка һайнаар хэгдэнхэй байна. Гансал үбһэ тэжээлынь трактораар зөөгдэжэ оруулагдаад, саашань хүнэй гараар хубаагдажа үгтэхэ юм.

Гурбан хүн 230 үхэр харууһална. Доржо Холхоев, Борис Алексеев, Будажап Шойбонов гэгшэд булта дүршэлтэй, ажалша бэрхэшье малшад юм. Үбһэ тэжээлыень мүнөө 3 трактор таһалгаряагүй зөөнэ. Эндэ трактористнар Василий Герасин, Лопсон Шляпкин, Виктор Абрамов гэгшэд шахамалнуудые үбһэ тэжээлээр нэгэшье таһалдуулангүй 230 үхэрые үдэр, һүнигүй эдеэлүүлхын тула нилээд ехэ тэжээл, илангаяа һолоомо эл бэгээр зөөхэ хэрэгтэй бшуу.

Иигэжэ Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид намар-үбэлэй үедэ малаа һайнаар шахан таргалуулжа, шэгнүүр ехэтэй болгоод, мяханай комбинадта һаяар тушааха, гүрэндэ мяха худалдаха табан жэлэйнгээ, тэрэ тоодо байгша оной түсэбые ноябриин 15 болотор дүүргэхэ, мүн ерэхэ 1975 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ зорилготой.

М. НАМЖИЛОВ

ДҮРШЭЛТЭЙ АДУУШАН

Лаврентий Будаевич Тогошеев Дүтэлүүрэй совхозой 3-дахи отделенидэ 10 гаран жэлэй туршада адуушанаар ажалладаг. Тэрэ аймаг дотороо үнинэй суурханхай. Даажа абаһан гүүдһээ түсэбһөө гадуур 16 унага энэ жэлдэ абаа. Лаврентий Будаевич зунай үедэ адаһан бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 500 граммаар нэмэхэ түсэбтэй байбал, 600 граммда хүргөө.

Дүтэлүүрэй совхозой ахалагша адуушан Цырен Идамович Ванчиков иигэжэ хөөрэнэ:

— Лаврентий Будаевич жэлэй дүрбэн сагта даажа абаһан адуугаа зүбөөр харууһалдаг, адуулдаг. Тиимэһээ дүй дүршэлтэй адуушан абаһан социалис уялгала жэлһээ жэл бүри хододоо үлүүлэн дүүргэдэг.

Мүнөө үедэ Лаврентий Будаевич Тогошеев партиин XXV съездые угтуулан социалис уялга абаад, 9-хи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэеэ шармайн ажаллана.

С. ШАГДАРОВ
Захааминай аймаг.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

РСФСР-эй гол мүрэнэй флот табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Россин Федерациин гол мүрэнэй транспортын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партиин экономическа политикын асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүд соохи гуримуудаар, тобшолол тайлбаринуудаар хүтэлбэрилэгдэн, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар ашаа зөөхэ юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ.

1970 онойхитой сасуулхада, 1975 ондо ашаа зөөлгын эрьесэ — 26 процентһээ үлүүгээр, ашаа зөөлгын хэмжээн 30 процентээр дээшэлхэ байна.

РСФСР-эй гол мүрэнэй транспортын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаба.

РСФСР-эй ЦСУ.

ЛЕКТОРНҮҮД — КПСС-эй XXV СЪЕЗДДЭ

РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин пленум ноябриин 3-да Москвада боложо, КПСС-эй XXV съезддэ бэлдэхын тула эмхинүүдэйнгээ хэжэ байһан хүдэлмэри тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

Үйлэдбэриин коллективүүдтэ, ажалшадай ажаһуудаг газарнуудта ниитэ политическэ уншалгануудаа эмхидхэгдэнэ, «КПСС-эй XXV съездые угтуулан», «Табан жэлэй түсэбүүд бэелүүлэгдэнэ», «Ленинэй зааһан замаар съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн тематическа үдэшэнүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалганууд үнгэргэгдэнэ гэжэ бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ академик И. Ф. Образцов элидхэл хэхэдээ, пленумдэ хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдтэ, Хельсинкидэ болоһон зүблөөн дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэдэ уласхоорондын байдалаар лекци уншадаг лекторнүүд гол анхаралаа хандуулна.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ совет арадай түйлаһан амжалтануудые элирүүлһэн лекцинүүд хаа хаанагүй уншагдана. Жэшээнь, Москвагай предприятинуудта, эмхи зургаануудта «Коммунис байгуулалтын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ совет арадай түйлаһан амжалтанууд» гэһэн лекцинүүдэй 448 цикл бэлдэгдэһэн байна.

БАМ-ай ба бусад габшагай барилгануудай барилгашадай коллективүүдтэ, РСФСР-эй хара бэшэ хүрьһэтэй зоныш колхоз, совхозуудта лекционно хүдэлмэри улам эдэбхижүүлэгдээ.

Пропагандистска хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ дутуу дундануу дайралдана гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Лекционно идхалга номнолые саашадань үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой тогтоол баталагдан абтаа.

(ТАСС).

«СОВЕТСКАЯ РОССИЯ» ВЫСТАВКЭ

«Советская Россия» гэжэ уран зурагай выставкэдэ гурба мянга гаран зураг, скульптура, графика, плакат табигдаха. Энэ выставкэ партиин XXV съезддэ зорюулагдана. Тэрэ ноябриин 4-дэ Москвада нээгдэхэ байна.

Ороной томо ехэ предприятинуудтай, барилгануудтай, колхоз, совхозуудтай ажал ябуулгаяа батаар холбоһон зохёохы бүлэгүүдэй гэшүүдэй хүдэлмэри эндэ табигдажа харуулагдаха.

(ТАСС).

Комсомолой ажабайдал

МҮРЫСӨӨН УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

Республикамнай гүрэндэ һү худалдаха юһэ һарынгаа түсэб амжалтатайгаар бэелүүлээ һэн. Энэ туйлалтада Буряад ороной залуу һаалишадай оруулһан горитой хубита бии гэжэ онсо тэмдэглэмээр байна. Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой Улаан-Горхоной, Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой Дэбээнэй, Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой 1-дэхи, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Вулагай һү һаалиин комсомол-залуушуулай фермэнүүдэй коллективүүд энэ талаар ехэ амжалта туйлаа гэжэ нэн түрүүн хэлэмээр.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоһон эдэ коллективүүд гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, мүрысөөнэй манлайда ябана бшуу. Тиихэдээ тус аймагуудай ВЛКСМ-эй райкомууд, комсомолой комитедүүд ехэ һүнэй түлөө тэмсэлдэ горитой анхарал хандуулжа, эмхидхэлэй, ниитэ политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулна.

ВЛКСМ-эй Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Хоринн, Кабанскын, Түнхэнэй райкомууд энэ талаар горитой дүй дүршэлтэй болонхой. Тиимэһээ эдэнэрэй ажалдаа хэрэглэдэг онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар ВЛКСМ-эй Буряадай обком баһал ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Гадна һү һаалиин комсомол-залуушуулай фермэнүүдтэ эмхидхэгдэһэн комсомолой бүлэгүүд залуу һаалишадай дунда хүмүүжүүлхы, эмхидхэлэй, мүн бусадшье хүдэлмэри ябуулжа шадана. Энэ ушарһаа уламжалан хэлэхэдэ, тус бүлэгүүдэй эмхидхэл караа байса һайжаржа, нүлөөлхы үүргэнь эрид дээшэлһэн байна.

Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой Улаан-Горхоной һү һаалиин фермэдэ эмхидхэгдэһэн комсомолой бүлэгэй хүдэлмэри тушаа тогтон, тобшохоноор хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Коллектив доторoo аша үрэ ехэтэй, үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөө эмхидхэхын тулада тус бүлэтэй гэшүүд ехэ оролдолго гаргана. Һаалишад хоорондоо мүрысэнэ. Тиихэдээ үдэр үдэрэй дүнгүүд заал һаа бултанда мэдээжэ болгогдожо, хэн түрүүлнэб, хэн гээгдэлдэ ороноб гэжэ тоб байса заагдана. Һү һаалиһта эрид доошолуулһан залуу һаалишан комсомолой бүлэгэй суглаанда уригдажа, зүбшэн хэлсэгдэдэг. Гадна тус түрүү фермын һаалишад совхозойнгоо түбэй һү һаалиин фермые социалис мүрысөөндэ уринхай.

Һара, кварталай дүнгүүдээр эндэ заал һаа хөөрэлдөөн болодог заншалтай. Тиихэдээ хүдэлмэриингөө муу, һайн талыень элирүүлжэ, саашадаа ажалаа яажа һайжаруулха тухайгаа үнэн сэхээр хэлсэдэгыень дэмжэмээр.

Һая болоһон хөөрэлдөөн тушаа тогтоё. Малшадай мүнөө үеын гол зорилго — малай үбэлжэлгэ тухай һаалишад хэлсээ. Энэ талаар мүнөө үедэ яһала горитой юумэн хэгдээд байна. Малайнгаа байра дулаалаа, заһабарилаа, дезинфекци хээ. Тэжээл бүйлүүлдэг газарһаа хашаа хүрэтэрөө шэнэ харгы татанхай, хүсэд хүрэхэ тэжээлтэй; 1000 гаран центнер шэмэтэй һайн үбһэ газаагаа асаранхай, 1600 тонно силос даранхай.

Энэ бүлэгые хүтэлбэрилэгшөөр һаалишан Наталья Молонова һунгагданхай юм. Тэрэ габшагайгаар ажаллажа, сугтаа хүдэлдэг үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна. Байгша оной юһэн һара соо үнеэн бүхэнһөө 2026 килограмм һү һаагаад байна бшуу.

Харин коммунист, залуу һаалишан Доржо Хабхаранов һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Тэрэ үнеэн бүхэнһөө 3042 килограмм һү һааба. Тиигээд жэлэй дүүрэтэр 3500 килограммда хүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, габшагайгаар ажаллана. Коллективэй бусадшье гэшүүд түрүүшүүлһээ дутуугүйгөөр хүдэлхые яһалашье оролдоно гээд тэмдэглэмээр.

Тиигэжэ тус фермын залуу һаалишад байгша оной сентябриин 15-най байдалаар 18295 центнер һү гүрэндэ худалдажа, табан жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлээ. Мүнөө КПСС-эй XXV съездые ажалай үндэр бүтээсэтэйгээр угтажа, съездэдэ барюулагдаха Ленинскэ комсомолой рапорт доро гараа табихын түлөө тэмсэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн коллективүүд улам олошоржо байна гэжэ мэдээсэхэдэ ехэ баясамаар байна. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой «Центральная», Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной һү һаалиин комсомол-залуушуулай фермэнүүд иимэ амжалта туйлажа шадаба.

Гэхэтэй хамта һү һаали дээшэлүүлхэ талаар хаа хаанагүй һайн байнабди гэхэ аргагүйбди. Юуб гэхэдэ, ВЛКСМ-эй зарим райкомууд, комсомолой комитедүүд энэ талаар хүдэлмэреэ эршэ багатайгаар ябуулна. Баргажанай, Хэжэнгын, Улаан-Үдын, Яруунын аймагуудай комсомолой хүтэлбэрилэгшэдтэ энэ сэхэ хабаатай.

Үйлэдбэриин нөөсэ, арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, түрүү дүй дүршэл тарааха, социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ асуудалнуудта тус аймагуудай ажахынуудта тон бага анхарал хандуулагдана.

Жэшээлхэдэ, ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой эльгээһэн мүрысөөнэй бюллетень соо ороһон 10 залуу һаалишадай оройдоо табаниинь байгша оной сентябрь соо үнеэн бүриһөө 100-һаа дээшэ килограмм һү һааһан байна. Эндэ эмхидхэлэй, ниитэ политическэ хүдэлмэриин муугаар ябуулагдадагынь элирнэ. Онсолходо, социалис мүрысөөнэй эмхидхэлдэ ёһын тэдысэ хандадаг байха юм. Мүрысөөнэй дүн саг соогоо гаргагданагүй. Гаргаашье һаа, олондо мэдээжэ болгохые оролдоногүй гээшэ. Түрүү дүй дүршэл тарааха хэрэг мартагдашанхай гү гээд һанахаар.

Фермэнүүд дээрэ эмхидхэгдэһэн комсомолой бүлэгүүдэй хүдэлмэридэ ВЛКСМ-эй тус райком тон бага анхарал хандуулаа гээд тэмдэглэмээр. Тиимэһээ комсомолшууд хододоо түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ хүсэд һайнаар дүүргэжэ шаданагүй ха юм.

Юһэдэхи табан жэлые түгэсхэхөө байһан энэ үедөө урданайхиһаа бүри һайнаар хүдэлхые залуушуул оролдохо ёһотой. Тиимэһээ ВЛКСМ-эй райкомууд, комитедүүд хүдэлмэриеэ улам эдэбхижүүлхэ, үбэлжэлгын эхинһээ хойшо ехэ һү һаахын тула тэмсэхыень залуу һаалишадые зоригжуулан хүтэлбэрилхэ нангин уялгатай гээшэ.

А. ЛОСКУТНИКОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

Түмэршэ дархан Егор Константинович Помазкин халаанайнгаа даабари хододоо 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэ хайшан гээд энэ бүхы амжалтануудые туйлана хаб? Е. К Помазкин хоридохи жэлээ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто хүдэлнэ. Түмэршэ дарханай эгээл дээдын 4-дэхи разрядтай болонхой юм. Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые һургана. Тэдэнэртээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа байдаг.

Энэ түрүү хүдэлмэришэн мүнөө арбадахи табан жэлэй түсэбөөр продукци гаргажа байнхай. Түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, партиин ээлжээтэ съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ эрмэлзэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэршэ дархан Е. К. Помазкин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хүртэйн леспромхоздо табан жэлэй түрүүшүүлэй дунда автослесарь Николай Гурьянович Демидов ороно. Тэрэ халаанайнгаа нормо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалай, дайнай ветеран, коммунис ажалай ударник 6-дахи разрядай автослесарь Николай Гурьянович Демидов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Советскэ Союзай ажалшад! Хүдэлмэриингөө шанар улам һайжаруулагты, үйлэдбэри доторхи арга боломжонуудые улам дүүрэнээр ашаглагты! Арадай ажахын бүхы шатануудта гурим заршам, эмхидхэл улам бэхижүүлэгты!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэйойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряануудһаа).

БАМ-ай ХҮҮРГЭНҮҮДЫЕ ЗАВОД БҮТЭЭН ГАРГАНА

МҮРЫСӨӨНҺӨӨ МҮНДЭЛӨӨ

Улаан-Үдын хүүргэ барилгын завод Байгал-Амарай түмэр замай барилгатай сасуу юм. Гүн тайга соо барилгашадай түрүүшын бүлэгүүдэй түбхинэхэ үедэ энэ предприятиин бүтээһэн түрүүшын хүүргэнүүд захигшадтань эльгээгдээ. Тэрэ сагһаа хойшо заводойхид булад зам баригшадтай хани барисаагаа эхилһэн намтартай. Буряад орондо бүтээгдэһэн хүүргэнүүд Сибириин Алас-Дурна зүгэй Тында, Каюра болон бусад ехэ, бага гол горхонуудай эрьенүүдые холбоһон байна. Мүнөө энэ заводой коллектив барилгашадай шэнэ, яаралтай захил дүүргэбэ.

Сентябриин һүүл багаар заводто бэшэг абтаба. Тында—Беркатит гэжэ участогай 196-дахи километртэ барилгын хүдэлмэринүүдые хэжэ байгаа «Мостострой-10» гэжэ трестынхид Гилюй мүрэн дээгүүр баригдаха хүүргые хараалагдаһан болзорһоонь урид ашаглалгада үгэхэ гэһэн шиидхэбэри абаһан тухайгаа дуулгаха зуураа, предприятиин коллективые энэ үүсхэлыемнай дэмжыт гэжэ урялаа һэн. Тус бэшэгынь заводой бүхы хүдэлмэришэдэй хабаадалгатай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Яһала орёо хүдэлмэри хэгдэхэ болоо. 66 метр утатай хүүргын пролетые гагнаха хэрэгтэй байгаа бшуу. Иимэ түхэлэй хүүргэнүүд Улаан-Үдэдэ оройдоол 4 хэгдэһэн байгаа. Түрүүшынь хүүргэ бүтээлгэдэ хахад жэл шахуу саг гаргашалагдаа. Тиихэдэ дүрбэдэхи хүүргыень һара хахад соо түгэсхэһэн юм.

БАМ-ай захилые 20 хоног соо дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаба. Гилюй мүрэн дээрэ баригдаха хүүргэ эльгээхэ саг болзорой тулатар тэды хоног үлэбэ гэһэн аржагар уряал хабсаргалгын цех соо үлгэгдэжэ, тэрэ захилай шухалые һануулдаг байба. Тэрэнэй хажууда үлгэгдэһэн «Мүрысөөнэй самбар» дээрэ хүдэлмэриин ябадал тухай мэдээсэлнүүд толилогдодог һэн. Тэрэниинь харахада, бүхы бригаданууд хараалагдаһан саг болзороо наряар сахидаг байба. С. Фроловой бригадын амжалта тухай онсолон тэмдэглэгдэһэн юм. Юуб гэхэдэ, энэ бригадынхид халаанайнгаа даабарине 200 процент дүүргэхэһээ гадна, бүхы продукцияа нэгэ доро, нэмэлгэ заһабаригүйгөөр тушаажа шадаа бшуу.

— Энэ ушарынь онсо удха шанартай,— гээд заводой директор В. Чернобыльский хөөрэнэ. — Юуб гэхэдэ, манай продукци имагтал эрхим гэһэн шанарай тэмдэгтэй байха ёһотой.

Эдэ үгэнүүдэйнь удхые цех соогуур ябахадаа ойлгооб. Бэлэн болоһон конструкциин крануудта үргүүлэн цехэй саада булан руу абаашагдахадань, тэндэ нэгэ доро ОТК-гай хоёр хүдэлмэрилэгшэд бии болоодхино. Заалһаа хоёр. Эндэ бүтээгдэдэг хүүргэнүүд хүйтэн хойто зүттэ табигдаха байна, тиимэһээ шанартань илангаяа шанга эрилтэ табигдана бшуу. Энээниень лэ шалгаха зорилгоор хоёр хинагшад хүдэлнэ. Ямар нэгэн алдуу гаргахагүйн тула ОТК гай хүдэлмэрилэгшэд бэе бэеэ дабтан шалгаха баатай болоно. Эдэ хинагшадай дефектоскопист-рентгенолог гэһэн тусхай мэргэжэлтэй байһан ушарынь мүн лэ өөрын удхатай.

Бүтээгдэһэн конструкциин шанарые имагтал нюдөөрөө хараад тодорхойлхо бэшэ ха юм. Жэшээ болгон гагнууриин оёдол хаража үзэе. Тэдэниие түрүүлэн механическа туршалгада оруулдаг, һүүлдэнь ультра абяагаар, рентгенэй элшын хүсөөр шалгадаг юм. Тиинһэнэй удаа шалгагдаһан оёдолдонь тусхай номер үгтэдэг юм. Энэ номерынь шалгалтын дэбтэр соо оруулагдадаг.

Хинагшадай шалгалтынгаа хүдэлмэри хэхэ үедэ электро-гагнуургшан Н. Криворучко тэдээн тээшэ һанаата болонгёор хулгай нюдөөрөө хараад абана.

Энээниень анхарһан директор миһэржэ, тэрээндэ хандан:

— Николай, шинии гагнаһан оёдолые хэзээ голоо һэм? Һанаад үзэл даа, — гэнэ.

Криворучко гагнажа байһан автомадаа хажуудаа табижа, бодолгото болоно.

— Түрүүшынгээ хүүргэ гагнахадам, үнэхөөрөөшье голоо һэн. Мүнөөшье болотор мартаадүйб, — гэжэ тэрэ дуугарна. — Тиихэдэ би үшөө һурагша ябаа ха юмбиб даа. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада голодоһо гаргаһанаа һананагүйб.

— Эдэмнай манай ветеранууд гээшэ, — гэжэ тэдээнһээ саашаа ошоһон хойноо В. Чернобыльский омогорхолтойгоор хэлэнэ.

Залуу хүбүүд тухай иигэжэ хэлэхэдэнь нэгэ бага гайхалтайшье байгаа. Теэд заводыншье өөрөө залуу ха юм. Һая тэрэниие ашаглалгада үгөө һэмнай. Эндэ хүдэлдэг зоной дунда наһан — 23. Хүдэлмэришэдэй хамтын байрада суббото бүхэндэ 5—6 түрэ наярдаг. Эндэ хүдэлдэг хүнүүд предприятитаяа нэгэн доро ургана бшуу. Тиимэһээл хоёр жэл хүдэлһэн хүн ветеранай тоотой болоно.

Теэдшье залуушуулай мэргэжэл шадабари шудалһыень гайхаад ялалай. Хүүргэ баригша гээшэ онсо тусгаар мэргэжэл шуу. Хэршье дүй дүршэлтэй электро-гагнуургшан байгаа һаань, тусхай дипломгүйгөөр тэрэниие ажалда оруулдаггүй юм. Тиимэһээл түрүүшын хүүргэнүүдые бүтээн гаргахаһаа холо урид мэргэжэл дээшэлүүлхэ курсанууд эмхидхэгдээ бэлэй. Эдэ курсануудынь мүнөөшье хүдэлжэ байдаг.

Энэ заводто хүдэлдэг хүн бүхэн һуралсадаг гээ һаа алдуугүй. Курсадашье һураагүй һаа, өөһэдынгөө дүршэл мэргэжэл ехэтэй нүхэдэй шадабари халан абана. С. Фроловой бригадада Володя Железняков гэжэ залуу хүдэлмэришэн ерээ һэн. Ондоо коллективтэ хүдэлхэеэ орос һаа, Володя лаб лэ хахад жэл һураха баатай болохо һэн. Харин эндэ тэрэ гурба һарын туршада хоёрдохи разрядай слесареэ мэргэжэлтэй болоо.

Хабсаралгын цех предприяти соогоо эгээл шууяатайнь юм. Имагтал үдын забһарлалгын үедэ эндэ хонжэн болодог. Эгээл энэ үедэ заводой радиоузел хүдэлмэреэ эхилдэг. Заводой комсомолой штаб хүндэтэ захяагай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүдые дамжуулдаг юм. Мүнөө заводой комсомолой комитедэй секретарь Николай Завируха гэгшын абяан иланһаяа хонгёогоор, гүн удхатайгаар соностобо.

— Мүнөөдэр Гилюй мүрэнэй хүүргын түхеэрэлгэнүүдые ашаһан түрүүшын платформонууд БАМ эльгээгдэбэ, — гэжэ ёһолон татажа тэрэ хэлэбэ.

Николай Завирухиин үгэнүүд альга ташалганай аадар бороодол абяан соо шэнгэнэ.

А. СОКОЛОВ.
Буряадай АССР.
(«Правда» газетын октябриин 31-нэй номерһоо абтаба).

Мэргэжэлтын зүбшэл

УҺАЛАГДАДАГ ГАЗАРАА ҮРГЭДХЭЕ

Газар гээшэ колхоз, совхозуудай дундаршагүй гол баялигынь мүн. Тиимэһээ эхэ газараа жэл бүри һайнаар, эзэн ёһоор ашаглажа, тэжээлэй болон орооһо таряанай тогтууритай баян ургаса жэншэдгүй ургуулха гээшэ ажахынуудай мүнөөдэрэй гол шухала зорилго болонхой. Асари ехэ энэ хараа зорилгонуудаа сүм бэелүүлхын тула республикымнай колхоз, совхозууд даалгагдаһан газарайнгаа үрэжэлыень һайжаруулжа, уһалууритай болгохо ба намагжаһан газараа хатааржа, таряалан, сабшалангаа үргэдхэхэ хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулха зэргэтэй.

Газарай гектар бүхэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, тэжээлэй, огородой, орооһо таряанай тогтууритай баян ургаса хуряаха гэбэл, нэн түрүүлэн газараа һайнаар үтэгжүүлээд, хүсэд уһалха эрилтэ табигдана. Ушарынь хадаа гансахан 100 гектар газараа үтэгжүүлээд, тарилгаяа агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргэбэл, жэшээлэшэгүй ехэ ургаса абтаха байна гээшэ.

Мүнөө республикымнай харьяата газар, нютагуудаар 9 мянга шахуу гол, горхон шарьян урдана. Диилэнхидээ шобхо үндэр хадануудай гүн гүнзэгы жалга соогуур шарьян урдадаг горхонуудай уһаар сабшалан, бэлшээри болон таряалангай 168,3 мянган гектар газар ундалуулагдана. Тэрээнэй 41,7 мянган гектарта орооһото ургамалнууд, кукуруза, хартаабха, тэжээлэй корнеплодууд болон овощ таригдажа, һүүлэй 8 жэлэй туршада гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,8 центнер шэниисэ, 110,8 центнер кукурузын ногоон эшэ набша, 183 центнер куузику хуряагдаһан байна гэхэ гү, али ургасань уһалагдадаггүй, түргэн гандадаг газарайхиһаа хоёр дахин ехэ абтаһан байна. Гэбэшье эдэ жэлнүүдтэ республика доторнай уһалагдадаг газарта таригдаһан ургамалай ургаса эрид дээшэлнэгүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, аймагуудай колхоз, совхозууд хабар, намарынь газараа ундалуулхадаа, хаһа сагыень, мүн хэм хэмжүүрыень баримталангүй уһална. Гадна уһалагдаһан газарта тарилга хэхэдээ агротехническэ заабари хазагайруулхаһаа гадна, минеральна үтэгжүүлгэ багаар оруулжа, бог буртаг үбһыень усадхаха хүдэлмэри мүртэй ябуулнагүй.

Уһалагдадаг газарта гербицид хэрэглээгүй һаа, заабол бог буртаг үбһэндэ түргэн дарагдашадаг. Хоёрдохёор, ургасын хуряагдаһанай һүүлээр намартаа баһал элдэб буртаг үбһэн ургашадаг байна. Тиимэһээ уһалагдадаг газараа намартаа заабол хахалжа, ургасын дайсан — бог буртаг үбһыень дары усадхаха хэрэгтэй. Тэрэгүй һаа, хабартаа, тарилгын урда тээ, хахалхада буртаг үбһэниинь хүсэд хосороогдоногүй.

Уһалагдадаг газарай ургаса үшөө яагаад дээшэлнэб гэхэдэ, зарим түрүү ажахынууд таригдаһан ургамалнуудаа агротехническэ заабариин ёһоор ундалуулна.

Уһалагдадаг газараа үрэ ехэтэйгээр ашаглахын тула гансашье уһалаад, үтэгжүүлээд байха бэшэ, мүн һалхинда үлеэлгэжэ гү, али уһанда нуража хүрьһэнэйнь эбдэрэлгэтэй эрид тэмсэхэ зэргэтэй. Хоёрдохёор, иимэ ашаг шэмэ ехэтэй газараа үргэдхэхын тула намагжаһан, һөөг бургааһанда, дошо болдогто дарагдаһан сабшалан, бэлшээриеэ үндэһөөрнь һайжаруулжа, культур-техническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала.

Байгша ондо республикымнай ажахынуудта үгтэхэ минеральна үтэгжүүлгын хэмжээн 140 мянган тоннодо хүргэгдэхэ жэшээтэй.

Мүнөө колхоз, совхозуудта аша үрэ багатай гэхэ гү, али муу үрэжэлтэй газар үшөөл нилээд бии байһаар. Жэшээлбэл, һүүлэй дүнгэй ёһоор республика доторнай 90 мянган гектарай газар намагжанхай, 50 мянган гектар сабшалан һөөг бургааһанда, 30 мянган гектарай бэлшээри дошо дэгнүүлдэ дарагданхай байна. Теэд эдэ бүхы газараа үндэһөөрнь һайжаруулжа, уһалууритай болгохо гээшэ ажахы бүхэнэй гол зорилго мүн. Юуб гэхэдэ, эды ехэ газартаа культур-техническэ хүдэлмэри хэжэ һайжаруулаагүй һаа, саашадаа адууһа малаа олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй болохо магадгүй. Тиимэһээ ерэхэ арбадахи табан жэлдэ газарай үрэжэл һайжаруулха, уһалууритай болгохо хүдэлмэреэ улам үргэнөөр ябуулха болонобди.

А. МАЛАХИНОВ,
Буряадай хүдөө ажахын институтдай доцент.

ЭХЭ ОРОНДОО—ЭРХИМ ШАНАРТАЙ ПРОДУКЦИ

ТАРГАН, МЯХАЛИГ МАЛ ТУШААХА

«Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө, мүн үйлэдбэридэ эгээл эрхим үрэ дүн туйлахын түлөө һайн шанартай продукци абахын түлөө тэмсэл бүгэдэ арадай хэрэг болгохоор хүдэлмэреэ эмхидхэхэ ёһотойбди» — гэжэ Леонид Ильич Брежнев хэлээ һэн. Эгээл тиимэһээ ерэхэ арбадахи табан жэл — манай арадай ажахыда бүхы юумэнэй шанар һайжаруулха, бүхы үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ табан жэл болохо байна.

«Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай бүтээсые болон үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэгты, бүри ехэ, эрхим шанартай, гаргаша багатай продукци үгэхые оролдогты!» — гэжэ Агуухэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряанууд соо заагдана.

Продукциин шанар һайжаруулха, илангаяа хүдөө ажахын гол һалбари болохо мал ажалай продукци элбэгээр, һайн шанартайгаар, гаргаша багатайгаар абаха талаар манай республикын колхоз, совхозуудта ямар хүдэлмэри хэгдэнэ гээшэб гэжэ хаража үзэе.

Нэн түрүүн хэдэн тоо, баримтануудые дурдахаа ушартай болгодоно. Гүрэндэ мяха худалдалгые абажа үзэе.

Байгша оной үнгэрһэн юһэ һарын туршада түсэбэй ёһоор бүхыдөө 42.300 тонно мяхан гүрэндэ худалдагдаха байһан аад, үнэндөө 40.448 тонно мяхан бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа гэхэ гү, али түсэб 96 процент дүүргэгдэжэ, хамта 1852 тонно мяхан дутуу үгтэһэн байна. Тиихэдэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 2450 тонно бага мяхан гүрэндэ тушаагдаһан болоно.

Эндэ илангаяа адууһа малаар олон, республикын эгээл томо—Зэдын, Яруунын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Хориин аймагууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, олонхи ажахынууд шэгнүүр багатай, туранхай мал бэлэдхэлэй пунктда олоор тушаажа, түсэбэйнь дүүргэлдэсэ ехэ урагшаа ябаагүй, гүрэндэшье һайн шанартай мяхан ороогүй ха юм.

Энэ жэлдэ республикын колхоз, совхозуудһаа 45.769 мал гүрэндэ худалдагдаа гэхэ гү, али үхэр бүхэниинь дунда зэргээр 316 килограмм татаа. Тэрэшэлэн тус тустаа 85 килограмм шэгнүүртэй хамта 66.537 гахай бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа. Бүхыдөө 240 мянган хонид мяханай комбинатда тушаагдажа, тэдэнь тус бүридөө 36 килограмм татаба.

Зарим аймагууд бүришье жэжэ, шэгнүүр багатай мал тушааһан байна. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагай совхозуудай тушааһан үхэр бүхэниинь дунда зэргээр 286 килограмм татаа, хонин бүхэниинь 32 килограмм шэгнүүртэй байгаа. Мүн Хурамхаанай, Ахын, Хориин, Зэдын аймагуудһаа абтаһан адууһа малайнь 30—40 процент туранхай, шэгнүүр багатай байба. Тусхайлбал, Хурамхаанай аймагай гүрэндэ тушааһан бүхы хонидойнь 69 процент туранхай, дундаһаа доошо шадалтай гэжэ сэгнэгдээ.

Бүхы дээрээ республика дотор гүрэндэ тушаагдаһан малай шэгнүүр урда жэлэйхидэ орходоо зарим тэды дээшэлээ. Илангаяа түрүү ажахынууд малайнгаа харууһа, тэжээлые һайжаруулжа, зүбөөр шахан, бэлшээн таргалуулаад, гүрэндэ худалдадаг болоһоной ашаар лэ тарган, мяхалиг мал гүрэндөө худалдана. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозууд урда жэлдэ гүрэндөө тус бүридөө 331 килограмм шэгнүүртэй үхэр худалдаһан һаа, энэ жэлдэ 344 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй мал мяханай комбинадта оруулһан байна. Хяагтын аймагай ажахынууд нёдондо үхэр бүхэнөө 336 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдаһан байбал, мүнөө жэлдэ 338 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй мал тушаана.

Үхэрнүүдые, илангаяа хашараг, гунан үхэрнүүдые олоор, һайнаар шахан таргалуулжа шадаһан ажахынууд эрхим шанартай, ехэшье мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулна. Жэшээнь, Захааминай аймагай СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз 813 үхэр шахан таргалуулжа, тэдэнэйнгээ 99 процентые эрхим тарган болгожо тушааһан байна. Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхоз энэ жэлдэ 135 толгой хашараг, гунан үхэрнүүдые һайнаар шахаад, тус бүриинень 370 килограмм шэгнүүртэй болгожо, 85 процентыень эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаагаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хяагтын аймагай ажахынууд хонидые олоор шахан таргалуулжа, гүрэндэ тушааха талаар горитой оролдолго гаргадаг болоо. Байгша ондо аймагай колхоз, совхозууд хамта 14.799 хонидые шахан таргалуулжа, тус бүриинь 41 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгожо, мяханай комбинатда ябуулаа. Бүхы хонидойнь 82 процентнь тарган гэһэн сэгнэлтэйгээр абтаһан байна. Эндэхи Ехэ-Нугын совхоз тус тустаа дунда зэргээр 46 килограмм шэгнүүртэй, хамта 1.252 хонидые гүрэндэ худалдаа.

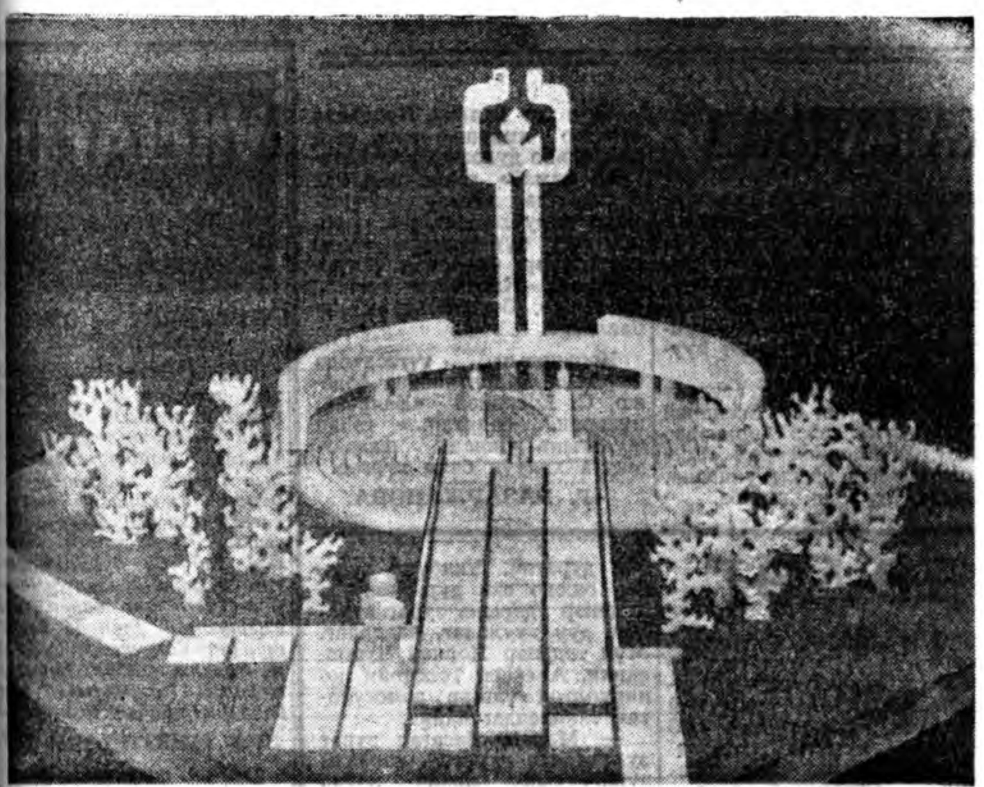
Гэхэтэй хамта зарим ажахынууд шэгнүүр багатай, туранхай мал гүрэндөө худалдажа үргэлжэлһээр. Энэ жэлэй юһэ һарын дүн харахада, республикын ажахынуудай бүхыдөө гүрэндэ худалдаһан үхэрэй мяханай аяар 3.584 тонноонь гэхэ гү, али 14 процентнь гүрэнэй тогтомол стандартһаа доошоо, туранхай гэжэ сэгнэгдээ.

Шэгнүүр багатай, туранхай үхэр, хонид, гахайнуудые гүрэндэ худалдаһанһаа болдожо, ажахынууд 3 миллион түхэригэй ашаг олзоёо алдаа. Малаа зүбөөр шахан таргалуулжа шадаагүй аад, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энээнһээ мүртэй аша үрэ гаранагүй, мал шахаабди гэжэ үлүү ажал, гаргаша хэһэнэй хэрэггүй гэхэ мэтээр хэлэдэг заншалтай.

Хэжэнгын совхозой энэ жэлдэ гүрэндэ тушааһан 3.887 хонидой наяад процентнь туранхай, жэжэ байшоо. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоз тус тустаа оройдоол 256 килограмм шэгнүүртэй аяар 312 үхэр бэлэдхэлэй пунктда оруулаад, малайнгаа тоо толгойншье талаар, мүн оруулха ашаг олзынгоошье талаар ехэхэн гарза хохидолдо ороо.

Жэлэй дүүрэтэр үлэһэн саг соо колхоз, совхоз бүхэндэ шахамалнуудай гүүртэ, фермэнүүдые эмхидхэжэ, үбһэ тэжээлэй элбэг байһанда үхэр, хонид, гахайнуудые һайнаар шахаад, таргалуулаад, гүрэндөө эрхим шанартай, ехэ мяха худалдажа, табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшадай гол зорилго болоно.

Т. ГОРОХОВСКАЯ,
хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха, шанарыень шалгаха гүрэнэй инспекциин хүдэлмэрилэгшэ.

ДЕКАБРИСТНУУДАЙ БУҺАЛГААНАЙ БОЛОҺООР 150 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХЭТЭ МҮНХЫН ДУРАСХААЛ

Манай орон дотор декабристнуудай буһалгаанай болоһоор 150 жэлэй ойдо зорюулһан бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Россин хаанта засагта эсэргүүсэн, сүлөөрэлэй хүдэлөөнэй эхи табигшадай холын сүлэлгэдэ эльгээгдэһэн, һүүлдэнь һуурижан байрлаһан орон нютагуудтань ехэ бэлэдхэл хэгдэнэ. Тэдэнэй дурасхаалда зорюулагдаһан конференци, лекци, элидхэлнүүд, элдэб выставкэнүүд үнгэргэгдэнэ. Нютагай музейнүүд шэнэ шэнэ зал болон таһагуудые нээнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Шэтэ хотодо СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин үүсхэлээр научна конференци болоно. Ород гүрэнэй эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй түрүүшын алхам хэһэн, эрэлхэг зоригтой декабристнуудай дурасхаалда табигдаһан олон тоото хүшөө памятнигууд һэльбэн шэнэлэгдэнэ.

Хэнэйшье мэдэһээр, Буряадаймнай түүхэдэ, арад зоной аша туһада декабристнууд ехэ юумэ хэһэн гээшэ. Тэдэнэй тэрэ хэрэгүүдэйнь хэзээдэшье мартагдахагүй юм бэлэй. Эндэ байхадаа манай орон нютагай хүн зоной ажаһуудал, абари зан, ёһо заншалнуудые, ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл эрдэмэй ёһоор шэнжэлдэг, ябаһан газартаа хүнүүдые эрдэм соёлдо һургаха, түрүү һанал бодол нэбтэрүүлхэ гэжэ тэдэ оролдодог байһан юм.

Хэдэн жэлдэ Нерчинскэ рудник, Шэтэ, Петровско завод гэхэ мэтэ сүлэлгын хүшэр газарнуудаар ябажа ябаһанайнгаа удаа, Буряад нютаг руу 15 декабрист һууріжан байрлахаар элдэб болзороор эльгээгдэһэн байгаа. 1827 оной хаһын хүйтэн үбэл анха түрүүн декабрист Александр Николаевич Муравьев Дээдэ-Үдэдэ ерэһэн байха юм. Энэ манай декабристнуудай хүлисэнэй эхи заха табигшанай нэгэн. Хубисхалай түрүүшын «Союз Спасения» гэһэн нюуса эмхи А. Н. Муравьевой үүсхэлээр тогтоогдоһон юм. Декабристнууд М. Андреевич, Д. И. Завалишин Дээдэ-Үдэдэ байһан юм хэтэй. Эдээнһээ гадна Баргажанда аха дүү Михаил, Вильгельм Кюхельбекертэн, Селенгинскэдэ М. Н. Глебов, Тураевада Е. П. Оболенский, Түнхэндэ (мүнөө «Сибирь» колхозой түб) 1828—1829 онуудта — Толстой, 1829—1844 онуудта — Любинский, Поллопатки тосхондо аха дүү Борисовтон. Батурино тосхондо И. Ф. Шимковой ажаһууһан байха юм.

Байгалһаа зүүн тээшэ ажаһууһан олохон декабристнууд, тэдэнэй тоодо С. Г. Волконский, И. И. Пущин, И. Д. Якушкин, Ф. Ф. Вадковский, К. П. Торсон болон бусад, Түрхын халуун рашаанда (мүнөө Горячинск) эмнүүлхэ ерэжэ, бэеэ аргалдаг байгаа.

Забайкали руу сүлэгдэһэн декабристнуудай дундаһаа эгээл удаан сагта манай нютагта байһан Михаил, Николай Бестужевтан, Константин Торсон, Михаил Кюхельбекер гэгшэд элитэ ехэ ажал хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Тэрэ сагта эрдэм һургуулитай, ухаатай бэрхэ аха дүү Бестужевтан Селенгинскэдэ байхадаа арад зоной дунда эрдэм соёл дэлгэрүүлхэ, залуушуулые, тэрэ тоодо буряад хүбүүдые, элдэб мэргэжэлдэ һургаха гэжэ оролдодог бэлэй. Николай Бестужев — түбһэндэ шадамар бэрхэ, уран зураашa, модооршье, түмэрөөршье уран дархa хэхэ, элдэб орёо оньһотой бүтээлнүүдые заһабарилдагшье, шэнээр хэдэгшье байһан. Мүнөөшье болотор тэрэнэй зураһан зурагууд, дүүтэеэ хэһэн бүтээлнүүдынь манай республикын музейнүүдтэ харуулагдадаг гээшэ. Олохон зурагуудынь Москвагай, Ленинградай, Шэтын, Эрхүүгэй музейнүүдэй үнэтэ экспонадууд болонхой.

Константин Торсон ёһотойл ухаалан зохёогшо байһан. Тэрэнэй зохёон бүтээһэн молотилка манай нютагта үзэгдөө харагдаагүй юумэн байгаа гээшэ. Аша үрэтэй меринос хони үсхэхэ, олон янзын ургаса тариха гэхэ мэтын туршалгануудайнь һонирхолтойшье, холын хараатайшье байһаниинь эли болоно.

Михаил Кюхельбекер Баргажан шадарай буряад болон эвенкнүүдэй ажаһуудал, ажахы, тэрэ үеын ниитын байгуулалта шэнжэлдэг байгаа. Арад зондо эрдэм ухаа заадаг, арга эмшэлгэ хэдэг байһан гэхэ. Баргажанда түрүүшын һургуули тогтоолгондо тэрэ оролдолго гаргаһан, өөрынгөө хубитые оруулһан байгаа. Теэд ородой эдэ эрэлхэг зоригтой хүбүүдэй хүн зоной аша туһада хэһэн юумэ тоолохо болоо һаа, баргадашагүй, эдэнэй һайн һайхан үйлэ хэрэгүүд миинтэ хосороогүй. Ажахыншье, соёл болбосоролойшье талаар туйлагдаһан мүнөө үеын хүгжэлтэ тэрэ үеһөө һабагшатайшье байжа болоо. Иимэл хадань тэдэнэй дурасхаалые республикымнай олониитын нангинаар сахижа, хүндэлжэ байдагынь гайхалгүй.

Декабристнуудай нэрэ түүхэтэй холбоотой республикымнай олохон нютагуудта дүтэлжэ байгаа ойн бэлэдхэлэй ажал ябуулагдажа байнхай. Республикын партийна, советскэ организацинуудай баталһан түсэбэй ёһоор энэ ажал Соёлой министерство болон Түүхын, соёлой памятнигуудые хамгаалха бүхэроссин бүлгэмэй Буряадай таһаг эрхилнэ. Ажалшадай дунда декабристнуудай буһалгаанай удха шанар тухай, В. И. Ленинэй энээн тухай хэлэһэн үндэр сэгнэлтэ тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдана. Музейнүүднай энээн тухай шэнэ экспозицинуудые бэлдэнэ, хэблэлээр хэдэн плакадууд гаргагдаха юм. Илангаяа памятнигуудые һэльбэн шэнэдхэхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэ, ехэ мүнгэншье гаргашалагдана. Мүнөө Михаил Кюхельбекерэй хүүр дээрэ, шэнэ, улаан мрамораар гоёожо хэгдэһэн дурасхаалта шулуун табигдаа. Баргажан голой эрьедэ аха дүү Кюхельбекертэндэ (тэдэнэй ябадаг, амардаг газартань) зорюулагдаһан дурасхаалай мемориал баригдажа байна. Энэмнай аймагай ажалшадай баяр баясхаланай тэмдэг болоно бшуу. Прибайкалиин аймагай Батурино тосхондо декабрист И. Ф. Шимковой хүүр шэнэдхэн, бетон болон үнгэтэ шулуугаар шэмэгдээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай түүхэтэ хото тосхонуудаар айлшад, туристнар олоороо ябадаг болоо. Энээние хараадаа абажа, дурсагдаһан ойдо зорюулжа Новоселенгинск шадар декабристнуудта зорюулагдаһан музей болон памятнигуудай комплекс баригдажа байнхай. Энээндэ юун ороноб гэхэдэ, нэн түрүүн Н. Бестужевай проектээр баригдаһан гэртэ «Декабристнууд Буряад орондо» гэһэн музей болоно. Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Тус музейн тематико-экспозиционно түсэб Гүрэнэй түүхын музейн хабаадалгатайгаар табигдаһан юм. Энэ үедэ газаа, дотор таладань заһабарилгын ажал дүүрээд, Москвагай «Росмонумент» гэжэ мастерскойн уран зураашад РСФСР-эй искусствын габьята ажал ябуулагша А. И. Коренцковой хүтэлбэри доро шэмэглэн гоёогдожо байна. Элдэб олон экспонадууд, тэрэ сагай хубсаһа хунар, буу зэбсэг, мебель, ном, газетэнүүд Москвагай, Ленинградай болон бэшэшье хото городуудһаа асарагдаа. Музейн хоёр таһагта мүнөөнэй Сэлэнгын аймаг харуулагдахаар харуулагданхай. Һаяын сагта Москвагай гүрэнэй түүхын музейн эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Г. А. Митрофанова ерэжэ, экспозициин табилгые хүтэлбэрилхэ юм. Энэ музей декабриин эхин багаар нээгдэхээр хараалагдана.

Энээнһээ гадна тосхоной талмай дээрэ Николай Бестужевай памятник табигдахаар бэлдэгдэжэ байна. Авторынь республикымнай мэдээжэ уран зураашa, скульптор Алексанр Иванович Тимин.

Новоселенгинскһээ хэды модоной газарта оршодог Николай Бестужевай, Константин Торсоной хүүр хараагүй, энээн тухай дуулаагүй хүн хомор ёһотой. Энэ хүүр тусхай проектээр шэнэдхэн заһабарилагдажа, нэмэлтэ барилга хэгдэжэ, эдэ декабристнуудай дурасхаалта мемориал болгогдохонь. Толилогдоһон фото-зураг дээрэ энэ мемориалай проектын макет харуулагдана. Авторынь залуу архитекторнууд Юрий Банзаракцаев, Джеран Уланов хоёр.

Энэ үедэ барилгын хүдэлмэри гол түлэб дүүргэгдөөд, шэмэглэн гоёохо, тойруулан болбосон түхэлтэй болгохо ажал үлэнхэй. Мемориалай ехэ хүреэгэй дотор таладань декабристнуудай түүхэһээ абтаһан хэдэн хэһэг зурагууд байха юм. Мүнөө байдаг шэрэмээр шудхагдаһан памятнигуудынь сагаан мрамор шулуугаар бүһэлэгдэхэ. Энэ ехэшье, нарин нягта ажал республикымнай соёлой министерствын һэльбэн шэнэдхэхэ үйлэдбэриин участок ябуулна. Сэлэнгын аймагай ажалшад энэ хэрэгтэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээнь, Новоселенгинскһээ тэрэ мемориал хүрэтэр ошохо дардам харгы барижа дүүргэдээ.

Республикымнай бэшэшье хото тосхонуудаар декабристнуудай ажаһууһан тухай дурасхаалта тэмдэгүүд табигдаха юм. Ингэжэ В. И. Ленинэй хэлэһээр «холисогүй сэбэр буладаар шэрээгдэһэн» баатарнуудай дурасхаалые Буряад оронойимнай ажалшадай хэтэ мүнхэдөө нангинаар сахижа, хүндэлжэ байханъ дамжаггүй.

П. ЖАПОВ.

Газетэ, журнал—айл бүхэндэ

МАГТААЛДА ХҮРТЭНЭ

Клавдия Иннокентьевна Степанова Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсэер оршодог 21, 23, 15, 27-дохи гэрнүүдэй ажаһуугшадай штатна бэшэ почтальоноор ажаллана. Тэрэ республикынгаа газетэнүүдые тараадаг юм. Жэлэй ямаршье сагта үглөөнэй 8 часта эдэ гэрнүүдтэ ажаһуугшад республикынгаа һонин нуудтай танилсаад байдаг. Тиигэжэ Клавдия Иннокентьевна даажа абаһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, газетэнүүдээ саг болзор соонь тараажа, ажаһуугшадай магтаал һайшаалда холо хүртэжэ байдаг. 23-дахи гэрэй комитедэй орган «Коммунальник» гэжэ ханын газетэдэ ажаһуугшадай үмэнһөө нүхэр Степановада баяр баясхалан хүргэгдэһэн байна.

К. И. Степановагай хүдэлдэг тэрэл хэлхээ холбоонойнь тагарта Валентина Константиновна Сабанина почтальоноор хүдэлдэг. Тэрэ эдэ гэрнүүдэй хэблэл захигшадта түбэй газетэ, журналнуудые, бэшэг болон бэшэ корреспонденци тараадаг юм. Нүхэр Сабанина ажаһуугшадай дунда баһал хүндэтэй болонхой. Валентина Константиновнае эгээл хүндэтэйгөөр пенсионернүүд угтадаг. Юуб гэхэдэ, тэрэ пенсиень хододоо саг болзор соонь асаржа байдаг юм.

— Хайшан гэжэ аяар 16—18 килограмм шэгнүүртэй сүүмхэ үргөөд, эды олон хэблэл захигшадта тараанат? — гэжэ нэгэтэ В. Н. Сабанинаһаа асуугаа һэм.

— Энэ ажалда үни удаан саг соо хүдэлжэ дадаһан бэшэ хүн гүб даа, — гэжэ тэрэ энеэбхилбэ. — Ажални сэдьхэлдэм таарадаг, мүн танаг соогоо бидэнэр үгээ ойлголсожо үдэлнэбди. Танагайнай начальник Котельникова, оператор Чеховская гэгшэд хэрэгтэй сагта туһалжа, зүбшэл заабари үгэжэ байдаг болоо.

Мүнөө почто тараагшадай ажал хүдэлмэри нилээд хүнгэдхэгдэжэ байна. Олон байратай гэрнүүдэй хажуугаар почтын тусхай хайрсаг табидаг болоо. Почтын машинын эдэ хайрсагууд руу хэблэл хээд ошоходонь, тэрэнинеэнь тараана.

Д. КОЛМАКОВ.

МЭДЭЭСЭЛЭЙ ХЭБЛЭЛ—АРАД ЗОНДО

Эрдэм техникын ба түрүү дүршэл шадабариин хүгжэлтын шэнэ шэнэ түйлалтанууд тухай саг болзор соонь мэдээсэжэ байлга хадаа эрдэм техникын үргэн хүгжэлтэ улам түргэдүүлхэ арга болоно. Арадай ажахые эрдэм техникын шэнэ шэнэ мэдээсэлнүүдээр хангалга манай оронда гүрэнэй хэрэг боложо табигданхай. Энэ хэрэг хододоо партиин ба совет органуудай хараа доро байдаг. СССР-эй гүрэнэй научно-техническэ мэдээсэлэй эмхи орон дотороо шэнэ мэдээсэлнүүдые түнхаглаха үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө сагта тус эмхиин бүридэлдэ мэдээсэлэй бүхэсоюзна 10 орган, мэдээсэлэй тусхай шэглэлтэй түбэй 86 институт, республиканууудай ба мэдээсэлэй тусхай түбүүд, предприяти болон организацинуудай дэргэдэ хүдэлдэг мэдээсэлэй таһаг, бюронууд оруулагдана. Тиигэжэ эдэнэр научно-хүдэлмэрилэгшэдые, технологуудые, проектировщигуудые, арадай ажахын хүдэлдэг мэргэжэлтэдые һүүлшын шэнэ шэнэ научно-техническэ мэдээсэлнүүдээр хангана. Тус эмхидэ бүхэсоюзна мүн ороной түрүүшэ конструкторско хүдэлмэрилэгшэдэй тоосооноуудай, предприяти болон организацинуудай түрүү дүршэл шадабариин онол арганууды шэнжэлэн согсолно. Һонирхоһон мэдээсэлээ эдэ эмхинүүдэй хэблэлдэ олохо болоно.

1976 оноо хойшо мэдээсэлэй научна ба научно-техническэ хэблэлэй эдэ организацинуудта захил абалга хэгдэхэ. Хүн бүхэнэй энэ хэблэлдэ захил хэхэдэнь болоно. Инженерно-техническэ институт, конструкторско бюро, фабрика, заводуудай үйлдэбэрилгэ техническэ таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ эмхиин хэблэл тон туһатай, хэрэгтэй байха гэжэ һанагдана. Предприяти болон учрежденинүүдһээ хэблэлдэ захил абтадаг.

Б. БАИНОВ, И. КОЛОДИНА.

«Венера-9» станциин буулгын аппарадта тодхогдоһон СССР-эй Гүрэнэй гербтэй, Владимир Ильич Ленинэй барельефтэй вымпел.

ТАСС-ай фотохронико.

ХААНАШЬЕ, АЛИШЬЕ АЖАЛДА

Лопсон Аюшеевич Патархеев «Улаан Аха» колхозой мал адуулагшанаар хүдэлһөөр тиимэшье олон жэл болоогүй. Тиигэбэшье, даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, үнэн сэхэ һанаатай хүн гэжэ энэ ойрын хугасаа соо тоотой болонхой.

Нёдондо үбэл тэрэ 130 толгой залуу мал харууһалжа гараһан юм. Эдэ малнуудынь нэгэшье гарзада оронгүй, тэнхээ тамиртайгаар үбэлэй нюрга дабан гараһан байгаа. Хээрын бэлшээри ошохо малшадта тэрэ малаа тушаагаад, эхэһээнь һалгаагдаһан 500-гаад хурьгадые зунай үедэ харууһалаа. Харууһалһан хурьгадынь зунай тунга ногоондо һайн таргалаа. Тиигэжэ тэдэнь намар болоходо, хонишодой отаранuудта хубаагдаһан юм.

Мүнөө Лопсон Аюшеевич 130 толгой хашарагуудые даажа абаад, Сайлаг гэжэ һууриндa үбэлжэхэнь. Мүнөө жэлээ үбэлжэлгэ хатуу шэрүүн үнгэрхөөр хараалагдана: үбһэ тэжээл хомор, эртээр саһан орожо, хүйтэн болонхой. Түрүү малшан, хэдышье хүндэ сагай тушаалдабашье, даажа абаһан малнуудаа һайнаар үбэлжүүлхээр шиидэнхэй.

Һаяхан Орлиг тосхондо хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн зарлагдажа, бүхы колхозуудай түрүүшүүл хабаадаһан юм. Нүхэр Патархеев тэрэ зүблөөндэ хабаадалсаһан, бэшэ колхозуудай малшадаар уулзажа, дүй дүршэлөө андалдаһан байха юм. Аймагай хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Хандалга баталан абалсаа. Энэнь үшөөшье һайнаар хүдэлхыень малшан нүхэрыемнай уялгална.

О. БАЛДАНОВА.

Ахын аймаг.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

Ухаалан зохёогшо

Александр Александрович Зосиной бригадада эгээл харюусалгатай, эгээл орёо хүндэ даалгабари үгтэдэг юм. Тиин тус бригадын гэшүүд энэ даалгабариие саг соонь һайнаар бэелүүлдэг заншалтай. Энээндэнь бригадирай аша габьяа ехэ. Бүхы юумэндэ ухаансар ёһоор хандадаг, зохёодог хүн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ ухаалан зохёолгын 12 дурадхал оруулжа нэбтэрүүлээ.

А. А. Зосин «Республикын габьяата ухаалан зохёогшо» гэһэн нэрэ зэргэтэй. Байгша оной сентябрь һарада хубиингаа табан жэлэй түсэб дүүргэжэ, түрэл заводойнгоо амжалта арьбадхалсаба.

Н. ФЕДОТОВ,

Авиационно заводой барламал газетын хүдэлмэрилэгшэ.

„ДҮРБЭН ТЭГШЭ"

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхоздо тракторист Д. С. Армаев олондо хүндэтэй болоһон хүн. Энэ нүхэр гурбадахи группын инвалид байбашье, үнгэрһэн нажар МТМ-гэй хашаа соо эбдэрээд хэбтэһэн «СКД-4» маркын комбайниие суглуулан заһабарилаа. Тиин таряа хуряалгын үедэ поли дээрэ гаража, тэрэ комбайнаараа мянгаад шахуу центнер таряа хуряаһан байна.

Гадна тайгада бэлдэгдэһэн түлеэ шэрэжэ, һургуулиин хашаа соо оруулжа үгөө. Гартаа дүйтэй энэ механизатор ажаһуудалай элдэб хэрэгсэлнүүдые уран гоёор бүтээдэг байна. Модошо, түмэршэ дархан, комбайнер, тракторист мэргэжэлтэй. Юрэдөө иимэл хадань тэрэниие «дүрбэн тэгшэ хүн»: гэжэ зон хэлсэдэг.

Б. БИРБАЕВ.

ДҮРШЭЛТЭЙ БРИГАДИР

Захааминай аймагай Санагын совхозой ажалшад байгша жэлдэ ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхээ. Коммунист Дамдин Доржиевич Бадмаевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд 2300 центнер үбһэ хурлажа, совхоз соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн байна. Нүхэр Бадмаев энэ отрядые арбан жэлэй туршада ударидана. Тэрэнэй отряд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ аймаг соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ илажа гараһан байха.

Мүнөө Д. Д. Бадмаевай отряд совхозойнгоо адууһа малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлсэнэ.

Д. БАЛДАНОВ.

БАШКИРАЙ АССР. Стерлитамакска синтетическэ каучугай, Ажалай Улаан Тугай ордено заводой коллектив табан жэлэйнгээ түсэбые алишье талаарнь дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: изопрен каучугай цехтэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

КУБЫН БАРИЛГАШАДАЙ АША ТУҺАДА

ГАВАНА. Кубын бүхы арад зондол адли цементын промышленностиин хүдэлмэришэд Кубын коммунис партиин болохоёо байгаа съездын шухала документ — программна үндэһэ һууриин проектые эдэ үдэрнүүдтэ зүбшэн хэлсэнэ. Кубын промышленность болон барилгын саашанхи үргэн хүгжэлтын хараалагдаһан түсэбүүд тухай хубииень шэнжэлэн үзөөд, тэдэнэр болохоёо байгаа съездые угтуулан ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, һалбариингаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые үргэдхэхэ шиидхэбэри гаргаба. Тэдэнэр жэлэй туршада хоёр миллион тонно хүрэтэр цемент үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн шэнэ уялга съездын урда тэрэ абаа.

БАЯР ЕҺОЛОЛОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

УЛААН-БААТАР. Монголой ниислэл совет комбайнернуудые баярай оршон байдалда Эхэ орондонь үдэшэбэ.

Эндэ тогтоһон ёһо заншалаар энэ жэлдэ аха дүү ороной таряалан дээрэ 800 урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд олон совет механизатор ажаллаа.

Монгол таряашадай ургуулһан ороһон хуряагдаа. Түсэбөөр хараалагдаһанһаа 150 мянган тонноор ехэ таряан хуряагдаа. Ажалай энэ амжалтада совет механизаторнуудай хубита ехэ.

ШЭНЭ НАУЧНА ТҮБ

БУДАПЕШТ. Венгриин Наукануудай академиин энэ жэлдэ тэмдэглэгдэхэеэ байгаа 150 жэлэй ойн урда тээхэнэ ВНР-эй эрдэмтэд һайн бэлэг абаба. Ниислэл хотын Будаэршска проспектдэ эрдэмэй шэнэ түб урган бодобо. Тэрэнэй барилгада 180 миллион форинт гаргашалагдаа. Түбэй 11 дабхар байшан соо академиин экономикын эрдэмэй институт ба экономическа мэдээсэлэй шэнжэлэлгын бүлэг органическа бэшэ химиин, геохимиин лабораторинууд, кристаллофизикэ болон акустикын талаар шэнжэлэлгын бүлэгүүд оршохо юм.

Эрдэмэй шэнэ түбтэ шэнжэлэлгын ажал ябуулха бүхы эрхэ байдал байгуулагданхай.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД

ПРАГА. Чехословакиин электрын элшэ хүсэнэй барилгашад орон дотор уураар хүдэлдэг эгээл томо «Тушимице-2» гэжэ электростанциин барилгые хойто Чехидэ дүргэжэ байна.

«Тушимице-2» — табан жэлэй (1971—1975) ехэ барилгануудай нэгэн. КПЧ-гэй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһанай ёһоор, республикын элдэб хото, городуудта металлургиин, химиин, машина бүтээлгын болон индустриин бусад һалбаринуудай шэнэ предприятинууд бодхоогдоһон байна.

«ЦИЕХ»-эй БҮТЭЭЛНҮҮД

ВАРШАВА. Гушан жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байгаа «ЦИЕХ» эмхи — ПНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай эгээл томо нэгэдэл мүн. Энэ эмхи химиин продуктнууд болон түүхэй эд хиилын саана худалдаха, гадаадаһаа худалдан абаха хэрэг эрхилдэг.

Польшын лаагууд болон шэрэнүүд искусственна үтэгжүүлгэнүүд, фармацевтическэ промышленностиин продуктнууд болон түүхэй эд дэлхэйн дэлгүүр дээрэ суурхадаг.

Дэлхэйн 90 ороной хэдэн мянган фирмэ мүнөө үедэ эмхиин худалдан абагшадай тоодоороно. Советскэ Союз ПНР-эй химиин индустриин зүйлнүүдые ехээр худалдан абадаг гүрэн болоно.

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

СОФИ. Болгариин химиин промышленность мүнөө хоёр үдэр соо бүхы 1939 ондо үйлэдбэрилэгдэһэндэл адли хэмжээнэй продукци бүтээн гаргана. Эдэ тоо, баримтанууд һалбариин ехэ амжалтанууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгые дээшэлүүлхэ асуудалда Болгариин Коммунис партиин, ороной правительствын ехэ анхарал хандуулдаг болоһониие гэршэлнэ.

АСАРИ ЕХЭ БАРИЛГА

СОФИ. Болгариин индустриин асари ехэ барилга — Силистр хотодо дүтэхэнэ оршодог ой модоной промышленностиин комбинадай барилгашад ажалай ехэ илалта туйлаһан тухайдаа мэдээсэбэ. Энэ табан жэлэй Гүрэнэй түсэбөөр һомологдоһон мүнгэеэ болзорһоонь хоёр һараар урид хэрэглэжэ шадаһан байна. Энэ жэлэй дүүрэтэр комбинадта 2 миллион сэнтэй барилга-хабсаралгын ажал хэгдэхэ юм.

Силистр шадар бодхоогдожо байһан ой модоной промышленностиин комбинат — ороной габшагай барилга мүн. Дунай мүрэнэй эрьедэ модон хабтагайнуудые үйлэдбэрилхэ завод хурдан түргэнөөр баригдажа байна. Завод түрүүшынгээ продукциие ерэхэ жэлдэ гаргажа эхилхэ юм. Тэрээнһээ гадна, үшөө долоон предприяти комбинадай бүридэлдэ ороно. Целлюлозо, тусхай сортын саарһа, элдэб мебель болон бусад продуктнуудые тус предприятинууд Болгариин арадай ажахыда үгэдэг байха юм.

ЧЕХОСЛОВАКИИН ШЭНЭ ТУРБИНАНУУД

ПРАГА. Чехословакиин инженернүүд уураар хүдэлдэг 500 мянган киловатт хүсэтэй турбинануудые бүтээжэ эхилбэ. Тэрэниие зохёолгодо дэлхэйн нэн түрүүн совет энерго-машина бүтээлгын һүүлэй туйлалтанууд хэрэглэгдэхэ юм.

БОЛГАРИИН КОРАБЛЬ БҮТЭЭГШЭДЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

СОФИ. Дунай мүрэн дээрэхи Русе хотын Н. Димитровэй нэрэмжэтэ судна бүтээлгын заводто 5 мянган тонно уһа түрисэтэй «Мүрэн-далай» түхэлэй ээлжээтэ танкер уһанда табигдаба. Тэрэ Советскэ Союзай захилаар бүтээгдэжэ, «Волгонефть-235» гэжэ нэрлэгдэбэ.

Русе хотын верфь Болгаридa эгээл томонь болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ 300 гаран ондоо түхэлэй суднанууд бүтээгдээ. Тэдэнь СССР-эй, бусад оронуудай флодуудта эльгээгдэһэн байна.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БАРИЛГЫН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ БОЛОН АЖАҺУУДАЛАЙ-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Үйлэдбэриин үндэр амжалтануудые туйлаһанайнь, городой сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые барилгада горитой хубитаа оруулһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Бузунов Геннадий Ивановичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 6-дахи управлениин шулуушан.

Вербинкин Павел Степановичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 5-дахи управлениин бригадир.

Денисенко Александр Ефимовичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 5-дахи управлениин механик.

Мордуев Владимир Степановичые — «Сибхиммонтаж» трестын Забайкалиин хабсаралгын управлениин бригадир.

Перменов Владимир Егоровичые — Буряадай барилгын управлениин барилга-хабсаралгын 5-дахи управлениин бригадир.

Тирских Иван Афанасьевичые — Буряадай АССР-эй ажаһуудалай коммунальна ажахын министерствын уһанай канализациин ажахын үйлэдбэриин управлениин цехэй начальник.

Хромых Василий Сергеевичые — Буряадай АССР-эй ажаһуудалай-коммунальна ажахын министерствын уһанай канализациин ажахын үйлэдбэриин управлениин электрик.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо
Г. ГАЛУШЕВСКАЯ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябриин 4.

ЯХАД ОНТОХОНУУД

Яхадай уран зурагай искусствын республиканска музей соо хоморой шухаг выставкэ һаяхан нээгдэбэ. Угалзатуулан оёгшо Елена Еремеевна Аммосовагай бүтээлнүүд эндэ харуулагдана. Яхад арадай урданай болон мүнөөнэй байдалые выставкэдэ табигдаһан зүйлнүүд харуулна. Арадай ажабайдалда болоһон ушарнууд, үльгэр онтохонууд арадай уран бэлигтэнэй гар дороһоо сэмбээр, арһаар, шүрэнүүдээр бүтээгдэһэн зүйлнүүд болжо гараһан байна. Выставкын нэгэ залые хибэсүүд, нүгөөдыень шүрэнүүдээр угалзатуулан гоёогдоһон дэгэл, малгай, бээлэй, элдэб арһаар сёгдоһон сүүмхэнүүд эзэлнэ. Эдэ бүхы зүйлнүүд яхад үльгэр түүжэнүүдэй удхаар бүтээгдээ.

Е. Е. Аммосова олон жэл соо Яхадай Полярна дүхэриг шадарай районуудай хүдөөгэй һургуулинуудта багшалхадаа, арадай искусствын уран бэлигтэниие һургажа гаргаһан байха юм. Ажалда дүршэл олгодог багша — СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн. Тэрэнэй бүтээлнүүд Япондо, Канадада болоһон выставкэнүүдтэ табигдажа харуулагдаһан байха юм.

Д. БУБЯКИН.

Якутск.

Нютаг нютагай hонин

ЗАЛУУ БАСАГАН Евгения Непомнящих бага наһанһаа хойшо нэхэгшын мэргэжэлдэ һурахые хүсэдэг байһан юм. 8-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тэрэ Кемерово хотодо ошожо, нэхэгшын курса дүүргэд бусажа ерэхэдээ, Улаан-Үдэ хотодохи хүн зоной ажаһуудал хангалгын байшанда хүдэлхэеэ ороо һэн.

Тэрэ тэһэнһээнь хойшо тэбхэр гурбан жэл үнгэрөө. Энэ үе соо Женя ажалдаа улам дүршэжэ, һара бүринингөө даабарине 130 процентээр дүүргэдэг байна.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалай ехэ бэлэгүүдтэйгээр энэ һайндэрөө угтахые бэлдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэхэгшэ Женя Непомнящих.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЕСЕНИНЭЙ ШҮЛЭГҮҮД ХАНХИНАА

«Шаганэ, ши минии Шаганэ
Шамдаа ерээб хойто зүгһөө»...

гэһэн уянгата шүлэгэй утаһан һаруул ехэ аудитори соо зэдэлэн түнана. Нарихан бэстэй үндэр басаганай сэдьхэлээ хүдэлгэн, уран гоёор уншахада, хурдан морёор хабарай зэрэлгээтэ үглөөгүүр харайлган ябаһандал мэдэрэл түрэнэ.

...Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда ородой агуу ехэ поэт С. Есенинэй түрэһөөр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ боложо байба. С. Есенинэй зохёохы ажал тухай элидхэл хэгдэжэ, шүлэгүүдынь уран гоёор уншаха конкурс соносхогдоо. Эндэ 1-дэхи курсын студентнэр эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаа.

Комиссиин гэшүүд шүлэг уншагшадые шагнажа, өөр өөртөө тэмдэглэл хэнэ. Уран гоёор уншалгын кружок ударидадаг ород хэлэнэй багша Сержена Валентиновна Вампилова ехэл анхаралтайгаар шагнана. Поэдэй гүн гүнзэгы мэдэрэл тон зүбөөр, наринаар, дүүрэнээр харуулжа шадаһан студентка Ираида Яковлева түрүүшын һуури эзэлбэ.

312-дохи группын студент Роман Амбуев С. Есенинэй «Хара хүн» гэжэ поэмэһээ хэһэг, В. Маяковскиин «Есениндэ» гэһэн шүлэг уншажа, 2-дохи һуурида гараба.

Мүн лэ Галина Кулакова «Ондоо ямаршье орон дэлхэй ольһо дулаагаар эльбэхэгүйл намай» гэһэн шүлэгэй бодол ялас гэмээр, үнэншэмөөр харуулжа шадаа. Һайшаалда хүртэгшэдэй тоодо студентнэр Соктоева, Судоплатова, Клочихина гэгшэд оролсожо, 3-дахи һуури хубаалдаба.

Конкурсын түгэсхэлдэ Сержена Валентиновна бодожо, С. Есенинэй «Баяртай, нүхэрни, баяртай...» гэһэн шүлэгынь уншаад, шагнагшадта халуун баяр хүргөө.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

БАГАШУУЛДА—БЭЛЭГ

— Сережа, мүнөөдэр ши Наташатай дежурнануул болоот. Үглөөнэй эдеэ хоол бэлдэлгэдэ туһалалсаха байнат, — гээд хүмүүжүүлэгшэ Галина Степановна хэлэнэ. Тиихэдэнь дежурнануул өөһэдынгөө харюусалгатай хүдэлмэри эхилнэ. Колхозой хүүгэдэй саадай уужам һаруул таһалга соо хүхюу хөөрүү абяан замханагүй.

Хүүгэдэй саадай шэнэ байшангые колхозой барилгашад багашуулда бэлэглээ. Колхозой правлениин зүблөөн дээрэ үхибүүдэй саадай байшан бариха асуудал табигдаһан байгаа. Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд заахан үхибүүдээ харууһагүйгөөр орхижо, ниитын хүдэлмэридэ хабаадаха аргагүй байгаа бшуу. Энээниие хараадаа абаһан, колхозой правлени клубай хуушан байшангые шэнэдхэн заһабарилха гэжэ шиидээ һэн. Тиин Л. С. Кравцовой хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригада бүхэли зундаа эндэ ажаллаа. Барилгашад хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар хэжэ, хүүгэдэй саадай байшан таатай зохидоор бэлдэгдэбэ. Байшангай хананууд зохидоор сагаадагдаа, шалань шэрдэгдэбэ.

Энэ барилгада колхоз, 7.500 түхэриг, байшангай досоохи түхеэрэлгэнүүдтэ 3.980 түхэриг мүнгэ гаргашалаа. Саад 70 үхибүүнэй һууритай. Мүнөө эндэ 35 хүүгэд хүмүүжүүлэгдэнэ. Хубсаһа хунар хэхэ шкафууд, үхибүүдэй эдеэлхэ столнууд, элдэб янзын нааданхайнууд саадта асарагдаа. Мүн үхибүүдэй наадаха тусгаар таһалга эндэ бии. Унтаха газартань шэрээнүүд зохидоор табяатай. Байшангай кухни соо амтатай эдеэн бэлдэгдэнэ.

Хүмүүжүүлэгшэд Галина Степановна Павлова, Надежда Петровна Мумджиев гэгшэд үхибүүдтэй ажаллаха ехэ дуратай. Үхибүүд саадтаа ошохо ехэ дуратайнууд. Тэдэнэр үдэрынь зураг зурадаг, дуу дууладаг, наададаг. Мүн тэдэнэр Корней Чуковскиин, Алексей Толстойн һонирхолтой үльгэр домогуудтай танилсадаг байна.

— Марина басаган зураг зураха ехэ дуратай, тэрэнэй зурагуудынь яһала зохид байдаг, — гээд Галина Степановна хөөрэнэ. — Харин Серёжа Емельянов пластилинээр элдэб юумэнүүдые хэхэ дуратай юм. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, үхибүүд саадта һайнаар хүмүүжэнэ.

«Искра» колхозой хүүгэдэй саад һаяхан нээгдэжэ, эндэхи ажалшадта ехэ таатай болоо.

М. ДАГБАЕВА.
Улаан-Үдын аймаг.

ШЭНЭ МАГАЗИН, СТОЛОВОНУУД

Модошодые эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлөөр хангаха хэрэг һайжаруулхын тулада Шулуутайн леспромхозой дирекци ОРС-той хамта шухала хэмжээнүүдые абажа байнхай. Бетоноор, хирпиисээр томо гэгшын бааза бариа. Зуун тонно эдеэ хоолой зүйлнүүдэй багтаха хэмжүүртэй холодильник, эд бараа, эдеэ хоолой зүйл хадагалхаар складууд, огородой эдеэ хадагалха хранилищи, автомобилиин гараж эндэнь бии юм.

Леспромхозой түб һуурин Шулуутайда, мүн модо бэлэдхэлэй пунктын түб Шабурта типовой проектээр томо магазинууд (комплекснууд) баригданхай. Эдэл һууринуудта тус тустаа 80 ба 50 хүнэй һууритай столовонууд баригдаһан байна.

Манай корр.

МОСКВА. «Мосфильмдэ» В. Мерешкын сценаряар режиссер С. Никоненко «Трын-трава» гэжэ шэнэ фильм буулгажа дүүргэбэ.

Кино харагшад экран дээрэ һонин намтартай хүнүүдтэй уулзаха байна.

Кубаньда манай үедэ болоһон үйлэ хэрэгүүд фильм дотор харуулагдана. Киногой актриса Л. Федосеева-Шукшина фильмын гол рольдо наадана. Артистнар О. Никоненко, Н. Бурляев, С. Харитонова, Е. Шутов болон бусад фильмдэ хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кино буулгажа байһан үе.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа
· телефон · телеграф · радио

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАНА

ПРАГА. Чижковицка цементын комбинадай барилга дүүрэбэ. Тэрэ жэлдээ 600 мянга шахуу тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргаха байна. Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойн хүндэлэлдэ комбинат түрүүшынгээ продукци ноябриин 7-до гаргаха юм.

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулжа эмхидхэгдэһэн чехословак-совет хани барисаанай һарын программа һонирхолтой, элдэб янза байна.

Коммунис байгуулгада, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа бэелүүлгэдэ Советскэ Союзай ажалшадай, Совет правительствын туйлаһан амжалтанууд тухай лекцинүүдые, хөөрэлдөөнүүдые предприятинуудта, эмхи зургаануудта үнгэргэхөөр хараалагдана.

ГАВАНА. Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 58 жэлэй ойдо зорюулагдаһан фотовыставкэ Кубын нефтиин институдай байшан соо нээгдэбэ. Эндэ табигдаһан фото-зурагууд Советскэ Союзай ба Кубын бата хани барисаан, харилсаа холбоон тухай хөөрэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй нёдондо жэл Кубада ерэһэн тухай хөөрэһэн фото-зурагууд выставкэдэ гол һуури эзэлнэ.

БУХАРЕСТ. Агуу ехэ Октябриин 58 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Румыниин Бузэу хотодохи предприятинуудай нэгэндэ болобо. РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министрэй орлогшо Д. Н. Харитонов түрүүтэй Советрумын хани барисаанай бүлгэмэй делегацие суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаһан байна.

РКП-гэй муниципальна комитедэй секретарь И. Испас суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Агуу ехэ Октябриин социалис революциин түүхэтэ удха шанар тухай тоггоходоо, РКП-гэй ба КПСС-эй хоорондохи, Румыниин болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной заншалта хани барисаан тухай тэмдэглэбэ. (ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ООН: СОВЕТ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

Политическэ ба аюулгүй байдалай асуудалнуудые шиидхэдэг ООН-ой Генеральна Ассамблейн комитедтэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряалгын хойшолуулагдашагүй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байна. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хороохо зорилготой совет шэнэ үүсхэлые ООН-ой гэшүүн олонхи оронууд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Ядерна зэбсэг хэрэгсэл туршалгые хүсэд дүүрэнээр, бүгэдэ ниитээрээ хорихо тухай договор, хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, эдэнэй түхеэрэлгэнүүдые зохёожо, үйлэдбэрилэн бүтээлгые хорихо тухай хэлсээ баталха талаар шэглүүлэгдэһэн совет дурадхалнуудые Польшын делегаци һайшаана гэжэ ПНР-эй түлөөлэгшэ Ярошек хэлэбэ. Советскэ Союзай гаргаһан шухала үүсхэлнүүд уласхоорондын эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлгын аша туһада харюусана.

СССР-эй оруулһан дурадхалнуудые Генеральна Ассамблейн бэелүүлээ һаань, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, ядерна дайнай аюул сараха шухала алхам хэгдэхэ байна гээд Венгриин түлөөлэгшэ И. Холлай үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Шэнэ Зеландиин түлөөлэгшэ Дж. Темплтон үгэ хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршаха ябадал хорихо тухай бүгэдэ ниитые хабаадуулһан договор баталха тухай дурадхал дэмжээд, иимэ хэлсээн зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые зогсоолгодо шухала туһа хүргэхэ байна гэжэ мэдүүлбэ.

ОСЛО

КПН-эй СЪЕЗД ХААГДАБА

ТАСС

Норвегиин Коммунис партиин XV съезд эндэ хүдэлмэреэ дүүргээ. Тоосоото үе дотор партиин бэелүүлһэн ажал ябуулгын дүнгүүдые, КПН-эйе саашаданъ бэхижүүлхэ зорилгонуудые Норвегиин коммунистнууд зүбшэн хэлсэһэн байна.

Хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл бэхижүүлхэ, монополис капиталтай тэмсэлдэ демократическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ гээшэ гол шухала зорилгонуудаймнай нэгэниинь болоно гэжэ Норвегиин Коммунис парти тоолоно.

КПН-эйе үзэл сурталай талаарнь саашадаа бэхижүүлхэ, партиин нүлөөе үргэдхэхэ, шэнэ гэшүүдые олоорнь абаха талаар эдэбхитэй ажал ябуулхыень съезд Норвегиин бүхы коммунистнуудые уряалба.

Социальна ба национальна эрхэ сүлөөгэй түлөө, социалис гүрэнүүдэй ба капиталис оронуудай аха дүү партинуудтай, дэлхэйн коммунис бүхы хүдэлөөнтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ зорилготой тогтоол съезд дээрэ баталагдан абтаа.

Фашис хунтын шорон түрмэдэ тамалагдан хаагдажа байһан Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланда амаршалгын телеграмма эльгээхые съездын делегадууд шиидхэбэ.

Съезд Мартин Гуннар Кнутсениие партиин түрүүлэгшээр һунгаа. Урда тээнь тэрэ КПН-эй түрүүлэгшын орлогшо байһан юм.

ТОКИО

СОВЕТ ЭРДЭМТЭДЭ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОГДОО

ТАСС

Совет элитэ мэдээжэ эрдэмтэ-экономист академик Н. Н. Некрасовта Токайн университедэй хүндэтэ докторой диплом барюулагдаа. Сибириин экономико бүхы дээрэнь хүгжөөхэ асуудалнуудаар хүдэлмэри хэһэнэйнь, совет ба япон арадуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсолгые, хоёр арадай хани барисаае бэхижүүлхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулга хэһэнэйнь түлөө тэрээндэ иимэ үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо. Н. Н. Некрасовай хэһэн шэнжэлгэнүүд Сибириин байгаалиин баялигуудые шэнжэлгэдэ хоёр ороной харилсаанай замай, арга боломжын айхабтар ехэ байһые эли бодоор харуулба гэжэ Японой томо ехэ университедүүдэй нэгэнэй түлөөлэгшэ диплом барюулалгын баяр ёһололой үедэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОН

АРЕ-дэ, ИЗРАИЛЬДА РЕАКТОРНУУД ЭЛЬГЭЭГ ДЭХЭ

ТАСС

США-гай президент Дж. Форд албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан АРЕ-гэй президент А. Сададтай ноябриин 2-то Флоридада хоёр удаа уулзаһан байна. «Амгалан байдалда эдэниие ашаглаха ябадалые наринаар сахижа», Египедтэ, Израильда ядерна реакторнуудые худалдаха тухай асуудалые США үнинэй шэнжэлжэ байна гээд гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер журналистнуудта хэлээ гэжэ американ мэдээсэлэй орган онсолон заана.

Хоёр реактор Египедтэ США худалдаха юм гээд Египедэй хэблэл мэдээсэһэн байна.

БОНН

ГКП-гэй ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

ТАСС

Германиин Коммунис партиин правлениин ээлжээтэ пленум Дюссельдорфдо болобо. ФРГ-дэ демократическа эрхэнүүдые хангаха, эрхэ сүлөө тогтоохо тэмсэлэй асуудалнуудые, мүн үргэн ниитэ ажалшадтай, залуушуултай ГКП-гэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ, ехэ капитал ба монополинуудай дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

1976 ондо бундестагта үнгэргэгдэхэ һунгалтада ГКП-гэй хабаадаха байһан тухай шиидхэбэри пленум баталан абаа. Һунгуулиин бүхы округуудта ГКП кандидадуудаа дэбжүүлхэ юм. Нэн түрүүн хүдэлмэришэдэй, ажалша залуушуулай дунда нүлөөгөө үргэдхэхын тула парти һунгалтын урда тээ эдэбхитэй тэмсэл хэхэ байна.

Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалан ба политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан хаагдажа байһан бусад хүнүүдые дары сүлөөлхэ эрилтэ пленум табяа.

БОНН

Пекиндэ юун тухай хөөрэлдөөб

ТАСС

Хөөрэлдөөнүүдэйнгээ удха шанар тухай элирүүлхэгүй гэжэ хоёр тала үгэеэ ойлголсоошье һаа, энээн тушаа өөрын хараа бодолтой байнаб гэжэ ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидт Пекинһээ мордохынгоо урда тээ тэрээнтэй ябаһан Баруун Германиин журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө мэдүүлһэн байна.

Хитадай ба Баруун Германиин таланууд НАТО-гай «өөрыгөө хамгаалха» арга шадабари тухай, энэ хабала гаргаха шухала болоо байгаа һаань, НАТО-да хабаатай гүрэнүүдэй хүсэл зориг тухай үргэн ехэ хөөрэлдөөн болоһон байна гэжэ ФРГ-гэй правительствын толгойлогшо хэлэбэ. Европодохи харилсаан тухай асуудалда хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулаа. Г. Шмидтын хэлэһэнэй ёһоор, энээндэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ехээр табина.

НАТО-гай сэрэгэй-политическэ бүлэглэлые социалис оронуудта эсэргүүгээр табяха шухала гэжэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд бодомжолно гээд нютагай политическэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

США-гай ба Баруун Европын оронуудай хоорондохи холбоо барисаагаа Хитадай хүтэлбэрилэгшэд сэдьхэлээ хананги байһанаа мэдүүлбэ гэжэ канцлер тэмдэглээ. Хэды хүлеэжэ байгаашье һаамни, Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд США тухай зүрюу үгэнүүдые хэлээгүй гээд канцлер мэдүүлбэ.

ФРГ-гэй, КНР-эй хоорондо агаарай болон уһан замай харилсаа тогтоохо тухай хэлсээндэ гар табяабди. Баруун Германиин — Хитадай экономическа хамтын комиссиие эмхидхэн байгуулха тухай нотонуудаа халан абалсаабди гээд Г. Шмидт мэдээсээ.

БЕЙРУТ

БЕЙРУДТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Ноябриин 2-то Ливанай ниислэл хотодо аалин намдуу байба. Буудалдаа зогсооho тухай хэлсээнэй гуримуудые сахиһан хоёр талын хоорондо бага сага хёмороон гаргаа.

Дотоодын аюулгүйе сахиха хүсэнүүдэй, Эсэргүүсэлтын палестин хүдэлөөнэй отрядуудай түлөөлэгшэдһээ бүридүүлэгдэһэн тусхай патрульнууд буудалдаа зогсооho тухай хэлсээе сахин бэелүүлхые оролдоно. Зэбсэгтэ бүлэгүүдэй үйлсэнүүдһээ гаража ошохыень аюулгүйе сахиха хүсэнүүд уряалһан байна.

Ээлжээтэ заседани ноябриин 3-да үнгэргэхые Ливанай премьер-министр Р. Караме национальна комитедэй гэшүүдые уряалба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ. «Агуу ехэ Октябриин хүндэлэлдэ» — суглуулбари. «Хүн бүхэн хабаатай» — А. Хомяковой статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой партийна конференциин тоосоон. «Оньһон мэргэжэлтэй эхэнэр» — В. Николаевай статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. «Баатаршалганууд мартагдахагүй, баатарнууд мүнхэ...» — И. Ярневскиин статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонин. Манай айлшад.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Хойто зүгһөө хабар ерэнэ» — баримтата фильм (үнгэтэ). 11.00 — Баледэй артистнарай концерт (Киев, үнгэтэ). 11.35 — «Ородой аяншалагшад ба шэнжэлэгшэд». «Антарктидые нээлгэ». 12.05 — «Агаарай долгиндо — «Залуушуул» (үнгэтэ). 12.50 — Забһарлалга. 13.00 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Весёлые истории». 14.25 — «Оромнай һайндэрэй урда тээ» (үнгэтэ). 15.10 — Совет хүгжэмэй концерт (үнгэтэ). 15.40 — «Берега» — уран һайханай фильм. 17.00 — «Цирк, цирк, цирк!» (үнгэтэ). 17.50 — Социалис оронуудай эстрадын артистнуудай концерт. 17.20 — Забһарлалга. 18.30 — «Время». 19.00 — «Оромнай һайндэрэй урда тээ» (үнгэтэ). 19. — «Берега» — кинофильм.

Улаан-Үдэ. 21.05 — Һурагшадта — «Хонхо» — тележурнал (буряадаар). 21.25 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 21.35 — «Цирк, цирк, цирк!». 22.25 — Забһарлалга. 22.35 — «Берега» — кинофильм. «Время». 00.30 — Футболоор УЕФА-гай кубогай түлөө мүрысөөн. «Торпедо» (Москва) — «Галатасарай» (Стамбул, Турци). Забһарлалгын үедэ — «Спортлото».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Альтаир» — ахалагша классайхидай телевизионно клуб. 19.45 — Телевизионно һонин. 20.05 — «Экран» — теле-суглуулбари.

«Орбита». 21.05 — «Мүнөөнэй эрдэм наука».

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Зарим газарнуудта багаханаар саһан орохо. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 2 градус хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэр дулаан болохо. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 7—9 градус хүйтэн, үдэртөө 0 градус болохоор хүлеэгдэнэ.

Спорт

ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОНУУДАЙ ТҮРҮҮШЫН МҮРЫСӨӨН

Дэлхэйн ба Европын чемпионууд — СССР-эй суглуулагдамал командын хоккеистнүүд энэ жэлдэ түрүүшынхеэ ноябриин 11-дэ, 13-да Прагада мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ байна.

— Вратарьнууд Третьяк (ЦСКА), Сидельников («Крылья Советов»), хамгаалагшад Васильев (Москвагай «Динамо»), Лутченко ба Цыганков (ЦСКА), Ляпкин ба Коротков («Спартак»), Кузнецов болон Бабинов («Крылья Советов»), наймадахи хамгаалагша үшөө тодоруулагдаадүй, хамгаалагшад Михайлов — Петров — Харламов, Александров — Жгутов — Викулов (ЦСКА), Шалимов — Шадрин — Якушев («Спартак»), Мальцев (Москвагай «Динамо») — Анисин — Капустин («Крылья Советов») гэгшэд манай командын бүридэлдэ оруулагдажа, эдэ мүрысөөнүүдтэ хабаадуулагдаха байна, — гэжэ СССР-эй суглуулагдамал командын тренер Б. Кулагин ТАСС-ай корреспондент В. Дворцовтой хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Байгша оной апрель һарада Мюнхендэ, Дюссельдорфдо үнгэргэгдэһэн дэлхэйн, Европын чемпионадта алтан медальда хүртэгшэд сооһоо элдэб шалтагаанаар Криволапов, Федоров, Тюрин, Гусев, Лебедев гэгшэд энэ списогтэ оруулагдаагүй. Сидельников Кузнецов хоёр дэлхэйн чемпионадуудта хабаадаа һааб даа. Тиихэдэ залуушуул Бабинов, Александров, Жлуктов ба дүй дүршэл ехэтэй Коротков суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаа.

Ноябрь һарада забһарлалтын үедэ СССР-эй хоёрдохи суглуулагдамал команда ЧССР-эй хоёрдохи суглуулагдамал командатай уулзажа, наадаха байна. Ороной залуушуулай ба эдиршүүлэй хоёр команда гэртээ, мүн гадаадын оронуудаар ябажа мүрысэхэ түсэбтэй юм.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР...

ХОККЕЙ. Спортын энэ зүйлөөр ороной түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Москвагай «Динамо» үнгэрэгшэ субботодо Ригын «Динамын» хоккеистнүүдые талмай дээрээ угтан абахадаа, 4:3 тоотойгоор шүүгээ. Новосибирск хотодо «Сибирь» Горькиин «Торпедэдэ» 2:8 тоотойгоор булигдаһан байна. Москвагай «Крылья Советов» Челябинскын «Тракторые» 3:2 тоотойгоор илаба.

Амаралтын үдэр Москвагай «Спартак» Вескресенск хотын «Химигтэй» наадахадаа, 4:1 тоотойгоор шүүгээ. ЦСКА Ленинградай армеецүүдые 10:5 тоотойгоор илаһан байна.

ФУТБОЛ. Киевэй «Динамын» футболистнууд 1975 оной СССР-эй чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ. Мүрысөөнэй үшөө дүүрээдүй байхада, киевэйхидэй нэгэдэхи һуури эзэлэлгын хуби заяан Москвада гү, али Киевтэ бэшэ, харин Тбилиси хотодо шиидхэгдээ. Эндэ нютагай футболистнууд Москвагай «Динаматай» наадахадаа, 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Энэ нааданай урда тээ 39 очкотой болоһон киевэйхидые москвагайхид хүсэхэдөө, магадгүй байгаа бшуу.

Донецк хотын «Шахтёр» Ростовой СКА-е 4:0 тоотойгоор илаба. Урда үдэрынь үшөө гурбан наадан боложо, тэнсэлгээр дүүрэһэн байгаа: «Пахтакор» — «Спартак» — 0:0, ЦСКА — «Черноморец» — 0:0, «Зенит» — «Динамо» (Киев) — 1:1.

ШАТАР. Эхэнэрнүүдэй дунда дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Пицундада боложо байна. Зургаадахи нааданда хойшолуулагдаһан партидаа Нона Гаприндашвили Нана Александрияе шүүжэ, 4,5:1,5 тоотойгоор уридлажа ябана.

7-дохи партинь ноябриин 4-дэ наадагдаа.

БАСКЕТБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал командын баскетболистнууд хани ёһоной уулзалгануудые үнгэргэхэеэ США ошоод, Висконсин штадтахи Милоуки хотодо нютагай университедэй командатай наадахадаа, 56:67 тоотойгоор шүүгдэшоо. Манай командада Жармухамедов — 14 очко, американ командада Эллис 16 очко абажа, онсо шалгарһан байна.

БҮМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙ. Бүмбэгэтэй хоккейгээр энэ жэлэй түрүүшын мүрысөөн Первоуральск хотодохи тусхай ..ра соо үнгэргэгдэбэ. Нютагай Спортын ордоной шанда хүртэхын түлөө табан үдэр соо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Ульяновск хотын «Волгын» хоккеистнүүд шиидхэхы наадандаа «Уральский трубник» командые 11:6 тоотойгоор шүүжэ, нэгэдэхи шанда хүртөө.

(ТАСС).